

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

(підпис)

Олег ШЕРЕМЕТ

(ім'я та прізвище)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

(підпис)

Лада ШПІНЯН

(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: Управління фінансовою стійкістю підприємства

Виконала: здобувачка 2 курсу, групи ЗФІ-2-4М

Голуб Аліна Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник: Бойко Світлана Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент Тамара БЕРЕЗЯНКО

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Я, як здобувач (ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав (ла) і не одержував (ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач (ка) _____

(підпис)

Київ – 2024 р.

підприємства, %, табл. 2.9. Аналіз структури джерел фінансових ресурсів за 2020-2023 роки, табл. 2.10. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості за 2020-2023 роки, тис. грн., табл. 3.1. Інструменти та методи покращення управління фінансовою стійкістю, табл. 3.2. Стратегії покращення управління фінансовою стійкістю, табл. 3.5. Прогнозні показники фінансових результатів, табл. 3.6. Прогнозні сценарії розвитку, тис. грн.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Бойко С.В.		
II	Бойко С.В.		
III	Бойко С.В.		

7. Дата видачі завдання 30 серпня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 02.09.2024	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 16.09.2024	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 07.10.2024	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 28.10.2024	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 18.11.2024	
6	Попередній захист	25.11.2024	
7	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	02.12.2024	
8	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	06.12.2024	
9	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	09.12.2024	

Здобувач

(підпис)

Голуб А.С.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Бойко С.В.

АНОТАЦІЯ

Голуб А. С. «Управління фінансовою стійкістю підприємства»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність фінансової стійкості підприємства, її класифікація, основні фактори впливу та методи управління фінансовою стійкістю на підприємстві.

Другий розділ присвячено аналізу фінансово-економічної діяльності ТОВ«Аква косметикс груп» та оцінці її фінансової діяльності.

У третьому розділі обґрунтовано напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства.

***Ключові слова:** підприємство, фінансова стійкість, управління фінансовою стійкістю, аналіз фінансової стійкості, стратегія управління фінансовою стійкістю.*

SUMMARY

Holub A. S. «Management of the financial stability of an enterprise»

Qualification work for obtaining the degree of «Master» in the specialty 072 Finance, Banking and Insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 2024.

The qualification work is devoted to solving theoretical, methodological and practical problems of ensuring the management of the financial stability of the enterprise.

The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used literature and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the research objectives.

The first section reveals the essence of the financial stability of the enterprise, its classification, the main factors of influence and methods of managing financial stability at the enterprise.

The second section is devoted to the analysis of the financial and economic activities of LLC «Aqua cosmetics group» and the assessment of its financial activities.

The third section substantiates the directions for improving the management of the financial stability of the enterprise.

Key words: *enterprise, financial sustainability, financial sustainability management, financial sustainability analysis, financial sustainability management strategy.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ.....	8
1.1. Сутність управління фінансовою стійкістю підприємства.....	8
1.2. Характеристика чинників впливу на фінансову стійкість підприємства	15
1.3. Основи управління фінансовою стійкістю підприємства	23
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АКВА КОСМЕТИКС ГРУП».....	33
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	33
2.2. Аналіз основних фінансових показників ТОВ«Аква косметикс груп».....	43
2.3. Аналіз фінансової стійкості підприємства ТОВ«Аква косметикс груп»	52
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	62
3.1. Шляхи забезпечення фінансової стійкості підприємства за допомогою інструментів фінансового управління.....	62
3.2. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю.....	70
Висновки до розділу 3.....	76
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Управління фінансовою стійкістю підприємства, зокрема на прикладі ТОВ «Аква косметикс груп», визначає важливість даного питання як для теоретичних, так і для практичних аспектів управління бізнесом в умовах сучасної економічної нестабільності, швидких змін на ринку, глобалізації, посилення конкуренції а у зв'язку з інфляційним процесом підприємство стикається з багатьма фінансовими проблемами. Це, зокрема, стосується малих і середніх підприємств, де питання підтримки фінансової стабільності важливе для забезпечення їх життєздатності та подальшого розвитку.

Фінансова стійкість підприємства - це здатність підприємства підтримувати стабільність своєї діяльності, підтримувати баланс між доходами та витратами, ефективно управляти фінансовими ресурсами та мінімізувати фінансові ризики. Нездатність адекватно реагувати на мінливі економічні умови, труднощі із залученням коштів для здійснення діяльності, нездатність забезпечити конкурентоспроможність і часті кризові ситуації можуть привести до банкрутства і значних фінансових втрат. Враховуючи це, управління фінансовою стабільністю стає стратегічно важливим для будь-якої компанії.

Ще одним важливим аспектом, що підвищує актуальність теми, є необхідність вибору правильних методів та інструментів управління фінансами, а також необхідність прогнозування фінансових ризиків в мінливих економічних умовах.

Теоретичні основи управління фінансовою стійкістю підприємства закладені Багацькою К.В., Базильнською О.Я., Бержаніним І.А., Білик М.Д., Бланк І.А, Василенко Ю.М., Гаврисюк Я.П., Головорушко Т.А., Грабовецьким Б.Є., Гринів Б.В., Грицино О.М., Давиденко Н.М., Дмитренко К.П., Дубовою Н.П., Лавиш К.О., Павловської О.В., Кампо Г.М., Шеремет О.О. та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою є узагальнення методичних підходів та практичних рекомендацій щодо управління фінансовою стійкістю

підприємства. Для досягнення цієї мети визначені наступні завдання:

Завданням дослідження є:

- дослідити сутність управління фінансовою стійкістю;
- визначити характеристику чинників впливу на фінансову стійкість підприємства;
- дослідити основи управління фінансовою стійкістю підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- провести аналіз основних фінансових показників ТОВ «Аква косметикс груп»;
- провести аналіз фінансової стійкості ТОВ «Аква косметикс груп»;
- визначити шляхи забезпечення фінансової стійкості підприємства за допомогою інструментів фінансового управління;
- визначити шляхи удосконалення управління фінансовою стійкістю.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні, економічні аспекти управління фінансовою стійкістю.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: таксономічний – для з'ясування сутності управління фінансовою стійкістю; методи планування та абстрагування – для класифікації методів та інструментів фінансового управління; метод аналізу – для оцінки фінансових показників та фінансової стійкості підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступають нормативно-правові акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів з проблем фінансової стійкості підприємства, фінансова звітність ТОВ «Аква косметикс груп».

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення полягає в розробці рекомендацій щодо покращення фінансової стійкості підприємства, що можуть бути використані керівництвом ТОВ «Аква косметикс груп» для оптимізації фінансового управління та забезпечення стабільного розвитку

компанії в умовах змінного економічного середовища. Розроблені моделі та методики можуть бути застосовані й іншими підприємствами індустрії, які прагнуть до підвищення своєї фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ

1.1. Сутність управління фінансовою стійкістю підприємства

Фінансова стійкість підприємства є однією з основних характеристик його економічної стабільності та здатності до адаптації в умовах змінного і часто непередбачуваного зовнішнього середовища. Вона відображає здатність підприємства зберігати рівновагу між його доходами та витратами, виконувати фінансові зобов'язання і забезпечувати безперебійне функціонування в різних економічних умовах.

Оцінка фінансової стійкості є важливою частиною аналізу фінансового стану, що визначає особливості формування та структуру капіталу підприємства, а також його динаміку. Наявність достатнього рівня фінансової стійкості виступає своєрідним показником репутації підприємства, що, в свою чергу, сприяє залученню інвестицій, отриманню банківських кредитів і налагодженню співпраці з надійними партнерами. Тому вивчення методів та підходів до забезпечення фінансової стійкості є ключовим елементом фінансової діяльності підприємства, що демонструє його здатність забезпечити подальший фінансово-економічний розвиток.

В економічній літературі не визначено єдиного підходу для тлумачення сутності фінансової стійкості, проте, розглянувши підходи визначених науковців, див. табл.1.1, найбільш повним є наступне визначення: фінансова стійкість підприємства – це здатність підтримувати стабільний фінансовий стан та забезпечувати безперервність своєї діяльності в умовах змінного економічного середовища. Вона характеризується рівновагою між власними та залученими засобами, здатністю покривати зобов'язання, стабільною платоспроможністю та

кредитоспроможністю, а також можливістю забезпечити розвиток підприємства на основі ефективного використання фінансових ресурсів. Фінансова стійкість є результатом ефективного управління фінансами, збереження фінансової рівноваги та здатності до самофінансування в умовах мінливості ринку та внутрішніх факторів.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутності фінансової стійкості підприємства

Автор	Визначення сутності фінансової стійкості
Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. [5, с. 305]	«Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення»
Бланк І.А. [6, с. 208]	«Фінансова стійкість характеризує стабільність фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів, які використовуються»
Грабовецький Б.Є. [9]	«Фінансова стійкість – це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування.»
Коробов М.Я. [23, с.276]	«Фінансова стійкість – це стійкий фінансовий стан підприємства»
Кремень В.М., Щепетков С.Я. [29, с. 108]	«Фінансова стійкість – це спроможність підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати діяльність або запаси і витрати, це здатність господарюючого суб'єкта функціонувати й розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливих умовах внутрішнього і зовнішнього середовища»
Кривицька О.Р. [30, с. 138]	«Фінансова стійкість є результатом формування достатнього для розвитку підприємства обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності»
Мамонтова Н.А. [34]	«Фінансова стійкість – економічний стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовою стійкістю, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва»
Марцин В.С. [35, с. 27]	«Фінансова стійкість – це здатність підприємства стабільно розвиватися, зберігаючи свою фінансову безпеку в умовах ризикового внутрішнього і зовнішнього середовища з метою максимізації фінансових результатів і забезпечення розширеного відтворення»
Русіна Ю.О., Полозук Ю.В. [39, с. 93]	«Фінансова стійкість – це більш узагальнена характеристика фінансового стану підприємства, тобто здатність суб'єкта господарювання розвиватися та функціонувати, забезпечувати фінансову незалежність та зберігати рівновагу своїх пасивів та активів»

Фінансова стійкість підприємства дозволяє йому своєчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками, працівниками, кредиторами і державою. Платоспроможність є основою довіри до підприємства з боку його партнерів і фінансових установ.

Збереження стабільності в умовах економічної невизначеності. У сучасному економічному середовищі підприємства часто стикаються з коливаннями попиту на продукцію, змінами валютних курсів, інфляцією та іншими негативними факторами. Фінансова стійкість дозволяє підприємствам адаптуватися до таких змін, зберігаючи свою стабільність.

Фінансова стійкість пов'язана із здатністю підприємства ефективно використовувати наявні ресурси, інвестувати в нові проекти, модернізацію і розвиток, знижуючи витрати та покращуючи доходність. Це сприяє стійкому розвитку та досягненню стратегічних цілей.

Підприємства, які мають високу фінансову стійкість, здатні отримувати кредитні ресурси на вигідних умовах та відповідно мають стабільні показники за основними ознаками, як видно з рис. 1.1. Це важливо для розвитку бізнесу, особливо в умовах високої конкуренції або необхідності у великих інвестиціях.

Рис.1.1. Ознаки фінансової стійкості підприємства.

Фінансова стійкість є важливим фактором для довгострокового розвитку підприємства. Вона дозволяє зберігати не тільки стабільність у поточному періоді, але й забезпечити успішну реалізацію стратегічних ініціатив. До основних аспектів довгострокової значимості фінансової стійкості відносяться:

- інвестування в інновації: тобто підприємства, що прагнуть зберегти конкурентоспроможність, важливо інвестувати в інновації та модернізацію. Висока фінансова стійкість дозволяє здійснювати такі інвестиції без ризику втрати платоспроможності або занепаду бізнесу;

- диверсифікація джерел доходу, яка дозволяє підприємствам не залежати від одного джерела доходу. Це допомагає знижувати ризики, пов'язані з коливаннями на ринку або змінами в попиті;

- ризик-менеджмент і фінансова гнучкість впливають на здатність підприємства більш ефективно управляти фінансовими ризиками, зокрема валютними, кредитними, інфляційними, що дає їм гнучкість у прийнятті рішень в умовах непередбачуваних змін.

Фінансова стійкість підприємства є важливим індикатором його конкурентоспроможності. Здатність підприємства ефективно планувати свої фінанси, знижувати витрати і збільшувати прибутки дозволяє йому утримувати лідерські позиції на ринку та стабільно розвиватися навіть у кризові періоди.

Підприємства, які мають високу фінансову стійкість, здатні:

- забезпечити високий рівень обслуговування клієнтів;
- знижувати ціни без шкоди для якості товарів та послуг;
- адаптуватися до змін на ринку і забезпечити свою конкурентоспроможність.

Концепція фінансової стійкості є одним з ключових елементів загального управління підприємством, оскільки вона забезпечує здатність підприємства стабільно функціонувати та ефективно розвиватися в умовах змінного економічного середовища. Фінансова стійкість підприємства являє собою важливу складову його стратегії управління, що дозволяє зберігати баланс між

фінансовими ризиками, можливостями та ресурсами. Розглянемо її в контексті загального управління підприємством через різні аспекти.

Фінансова стійкість як частина стратегічного управління визначається здатністю підприємства досягати своїх фінансових цілей і підтримувати баланс між доходами і витратами в довгостроковій перспективі.

Планування фінансів передбачає розробку фінансових планів, що відповідають стратегічним цілям підприємства. Стратегії щодо фінансування, інвестицій та розподілу прибутку повинні бути ретельно продумані, щоб забезпечити не лише поточну стійкість, але й довгострокову стабільність.

Ризик-менеджментом – це здатність управляти ризиками, зокрема фінансовими, такими як валютний, процентний, кредитний, а також планування резервів для пом'якшення несприятливих змін.

Аналіз та моніторинг фінансових показників таких, як ліквідність, рентабельність, платоспроможність та оборотність капіталу дозволяє своєчасно виявляти потенційні проблеми і реагувати на них.

Фінансова стійкість як елемент операційного управління проявляється в здатності підприємства забезпечити безперебійну діяльність на поточному рівні. Операційне управління охоплює різні аспекти.

Управління ліквідністю: забезпечення того, щоб підприємство мало достатньо коштів для покриття своїх короткострокових зобов'язань. Це включає контроль над грошовими потоками, оптимізацію дебіторської та кредиторської заборгованості.

Контроль витрат: управління витратами, зокрема через ефективне використання ресурсів, зниження витрат на виробництво, логістику, маркетинг. Це дозволяє зберігати рентабельність і не допустити її зниження.

Гнучкість бізнес-моделі: в умовах змінюваного ринку та економічної ситуації підприємство повинно бути готовим до змін у бізнес-моделі, адаптуватися до нових умов (наприклад, зміна постачальників, перехід на нові технології).

Фінансова стійкість є важливим фактором, що сприяє

конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Можливість інвестицій: підприємство з високим рівнем фінансової стійкості має більше можливостей для здійснення інвестицій, інновацій, модернізації обладнання, що покращує якість продукції і, як наслідок, дозволяє зміцнити конкурентні позиції.

Інноваційність і розвиток: стійке фінансове становище дає можливість підприємству інвестувати в дослідження та розробки, впроваджувати нові технології, створювати нові продукти або послуги, що допомагають здобути конкурентні переваги.

Ефективне корпоративне управління також сприяє фінансовій стійкості підприємства та полягає в таких моментах як:

- прозорість і підзвітність: підприємства з високим рівнем прозорості в своїх фінансових операціях, зокрема через регулярну публікацію фінансової звітності та дотримання корпоративних стандартів, можуть залучати більше інвестицій і фінансування;

- управлінська відповідальність: забезпечення належного контролю за фінансовими потоками, витратами, ризиками через систему внутрішнього аудиту та зовнішнього контролю;

- залучення стейкхолдерів: сталі відносини з інвесторами, кредиторами, постачальниками та іншими ключовими партнерами важливі для фінансової стійкості, оскільки вони забезпечують доступ до ресурсів і підтримують стабільність.

Взаємодія підприємства з зовнішнім середовищем (економічне, політичне, соціальне середовище) безпосередньо впливає на його фінансову стійкість.

Макроекономічні умови: інфляція, зміни в податковій політиці, коливання валютних курсів, рівень процентних ставок – всі ці фактори можуть серйозно вплинути на фінансову стійкість підприємства.

Регулювання та законодавство: законодавчі зміни, нові податкові або екологічні норми можуть створювати нові витрати або обмеження для підприємства, тому необхідно постійно відслідковувати зміни в регуляціях і

адаптувати стратегію підприємства.

Отже, фінансова стійкість підприємства є основою його довгострокової стабільності та розвитку. Вона не тільки забезпечує здатність підприємства долати фінансові труднощі, але й дозволяє ефективно реагувати на зовнішні виклики, адаптуватися до змінюваних умов, підтримувати конкурентні переваги та залучати інвестиції. Тому управління фінансовою стійкістю має бути інтегрованим процесом у рамках загального управління підприємством, що охоплює як стратегічне, так і оперативне управління.

Методика аналізу фінансової стійкості залежить від визначених цілей, завдань та різних факторів, таких як інформаційне, методичне, технічне і кадрове забезпечення. Розрізняють процедури експрес-аналізу та детального аналізу фінансової стійкості підприємства.

Експрес-аналіз базується на публічній фінансовій звітності підприємства та використанні стандартних методик, орієнтуючись на зовнішніх та внутрішніх користувачів. Детальний аналіз передбачає використання всіх доступних джерел інформації на основі внутрішньої звітності та орієнтований на управлінський персонал. Він є комплексним, системним і доповнює, розширює окремі етапи експрес-аналізу, надаючи детальну оцінку діяльності за звітний період і можливості розвитку на майбутнє.

Особливу роль у аналізі відіграє коефіцієнтний метод оцінки фінансової стійкості, оскільки коефіцієнти найбільш точно дозволяють виявити слабкі й сильні сторони діяльності підприємства, проблеми, що потребують подальшого вивчення, а також основні напрямки динаміки показників і ступінь впливу факторів на зміну результативних показників.

Основними завданнями аналізу фінансової стійкості підприємства є: вивчення складу та розміщення активів компанії, аналіз динаміки і структури джерел фінансових ресурсів, визначення рівня забезпеченості власними оборотними коштами, оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості, а також аналіз платоспроможності. Аналіз складу та розміщення активів здійснюється за допомогою порівняльного-аналітичного балансу,

використовуючи методи вертикального (структурного) і горизонтального (динамічного) аналізу.

Для досягнення фінансової стійкості необхідно мати достатній власний капітал, ефективно використовувати активи, підтримувати оптимальний рівень рентабельності з урахуванням операційних та фінансових ризиків, забезпечити достатню ліквідність, стабільні доходи та можливості залучення позикових коштів. Для цього підприємство повинно мати гнучку структуру капіталу та вміти організувати його рух таким чином, щоб постійно забезпечувати перевищення доходів над витратами, що сприяє збереженню платоспроможності та створенню умов для самофінансування.

Фінансова стійкість – це важливий фактор для забезпечення стабільності та розвитку підприємства. Вона визначає здатність підприємства адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, ефективно використовувати фінансові ресурси, виконувати власні зобов'язання перед кредиторами та інвесторами, а також забезпечувати довгостроковий успіх. У умовах постійних змін на ринку, зростаючої конкуренції та економічних криз підприємства повинні звертати увагу на підтримку високої фінансової стійкості для забезпечення своєї конкурентоспроможності та досягнення стратегічних цілей.

1.2. Характеристика чинників впливу на фінансову стійкість підприємства

В процесі дослідження було визначено та класифіковано різні чинники, див. табл.1.2, які впливають на фінансову стійкість підприємства, та частково або повністю залежать від специфіки суб'єкта господарювання.

Таблиця 1.2

Класифікаційна система факторів впливу на фінансову стійкість підприємства

№ п/п	Класифікаційна ознака	Група факторів	Характеристика
1	За інтенсивністю взаємодії	Взаємопов'язані	Фактори взаємопов'язані між собою, тобто реалізація одного фактора зумовила дію іншого
		Невзаємопов'язані	Фактори невідпов'язані між собою
2	За місцем виникнення	Внутрішні	Залежать від діяльності підприємства
		Зовнішні	Не залежать від діяльності підприємства
3	За характером впливу	Екстенсивні	Результатом впливу факторів є кількісний приріст результативного показника
		Інтенсивні	Результатом впливу факторів є якісний приріст результативного показника
4	За терміном використання	Поточні	Можуть сколивати фінансову стійкість підприємства у короткостроковій перспективі
		Перспективні	Можуть сколивати фінансову стійкість підприємства у довгостроковій перспективі
5	За часом дії	Постійні	Фактори, характер впливу яких на фінансову стійкість з часом суттєво не змінюється
		Змінні	Фактори, характер впливу яких на фінансову стійкість постійно змінюється
6	За ступенем поширення	Загальні	Діють у всіх галузях економіки
		Специфічні	Діють в умовах окремої галузі економіки або Підприємства
7	За можливістю виміру впливу	Вимірювані	Вплив факторів на фінансову стійкість може бути кількісно оцінений
		Не вимірювані	Вплив факторів на фінансову стійкість не можливо кількісно оцінити
8	За властивостями явищ	Кількісні	Фактори відображають кількісну визначеність Явищ
		Якісні	Фактори визначають внутрішні якості, ознакита особливості явищ
9	За важливістю результату	Основні	Значно впливають на фінансову стійкість Підприємства
		Другорядні	Мають незначний вплив на фінансову стійкість підприємства

Джерело [46, с. 274]

Фінансова стійкість підприємства – це здатність організації забезпечувати стабільне функціонування та здолати фінансові труднощі в умовах змінюваного середовища. Чинники, що впливають на фінансову стійкість, можуть бути

внутрішніми і зовнішніми, див. табл.1.3.

Таблиця 1.3

Основні внутрішні та зовнішні чинники впливу на фінансову стійкість підприємства

Чинник	Опис
Внутрішні чинники	
Структура капіталу	Співвідношення власного та залученого капіталу, рівень фінансових зобов'язань. Високий рівень власного капіталу сприяє стійкості підприємства.
Рентабельність	Способність підприємства генерувати прибуток. Ефективне використання ресурсів для отримання прибутку зміцнює фінансову стійкість.
Ліквідність	Наявність достатніх грошових коштів для покриття поточних зобов'язань. Швидкість обороту коштів.
Фінансова дисципліна	Управління витратами, контроль грошових потоків, своєчасне виконання фінансових зобов'язань.
Управління ризиками	Мінімізація фінансових ризиків (валютний, процентний, кредитний), застосування системи ризик-менеджменту.
Зовнішні чинники	
Економічне середовище	Стан економіки країни (інфляція, процентні ставки, валютні коливання).
Податкове та законодавче середовище	Зміни в податковій політиці, законодавстві, регулювання фінансових ринків, що можуть впливати на фінансову стійкість.
Конкуренція	Рівень конкуренції на ринку, що впливає на здатність підприємства генерувати доходи.
Ринковий попит та пропозиція	Зміни в попиті на продукцію/послуги підприємства, що можуть вплинути на його доходи.
Технологічний розвиток	Інновації, технологічні зміни, які можуть вимагати додаткових інвестицій або відкривати нові можливості для розвитку.
Інші фактори	
Управлінська кваліфікація	Рівень кваліфікації керівництва та управлінського персоналу, що впливає на ухвалення фінансово обґрунтованих рішень.
Інвестиції в розвиток	Інвестиції в розширення або модернізацію, що можуть сприяти зростанню доходів та зміцненню фінансової стійкості.
Кредитна історія	Наявність доброго кредитного рейтингу та стабільної кредитної історії, що дозволяє отримувати вигідні умови фінансування.

Джерело [8]

Отже, для ефективного управління фінансовою ситуацією підприємства важливо розуміти, як різноманітні економічні, фінансові та ринкові умови можуть впливати на його фінансову стійкість і ситуацію. Зміни в цих умовах можуть

значно покращити або погіршити фінансове становище підприємства, тому їх аналіз є важливим для прийняття стратегічних та оперативних рішень.

Розглянемо види фінансової стійкості залежно від факторів, що на неї впливають, з огляду на рівень їх виникнення (внутрішні та зовнішні фактори). Отже, фінансову стійкість можна поділити на такі види:

- внутрішня стійкість – це загальний фінансовий стан підприємства, за якого забезпечується стабільно високий рівень його діяльності. Досягнення цієї стійкості базується на активному реагуванні на зміни як внутрішніх, так і зовнішніх факторів;

- зовнішня стійкість підприємства залежить від зовнішнього управління. Вона обумовлена стабільністю економічного середовища, в межах якого підприємство веде свою діяльність. Така стійкість забезпечується ефективною системою управління ринковою економікою на рівні держави;

- «успадкована» стійкість – це результат наявності у підприємства певного запасу міцності, який захищає його від різких змін зовнішніх факторів;

- загальна стійкість підприємства визначається рухом грошових потоків, що забезпечує стабільне перевищення доходів над витратами.

За функціональною спрямованістю виділяють наступні типи стійкості підприємства:

- економічна стійкість – забезпечення рентабельності виробництва та збуту через адаптацію до постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовища з безперервним удосконаленням. Економічна стійкість є комплексним показником, що включає виробничу, технологічну та організаційну стійкість, оскільки економічна діяльність підприємства тісно пов'язана з іншими процесами його функціонування;

- соціальна стійкість – забезпечення стабільності кадрового складу на основі мотивації працівників, соціальної захищеності та покращення умов праці. Соціальну стійкість часто ототожнюють із кадровою;

- організаційна стійкість – визначається рівнем організації виробничих процесів, управління персоналом, внутрішніх ресурсів та зовнішніх відносин

підприємства з іншими господарюючими суб'єктами;

- техніко-технологічна стійкість – залежить від використовуваної техніки, її продуктивності, відповідності новітнім розробкам, енергоємності та здатності впроваджувати прогресивні технології для досягнення конкурентних переваг;

- маркетингова стійкість – полягає в реалізації маркетингових стратегій, орієнтованих на отримання інформації про попит на продукцію, зміни на ринку, ефективність рекламних кампаній та управління маркетинговими ризиками;

- екологічна стійкість – визначається здатністю підприємства мінімізувати забруднення навколишнього середовища через використання ресурсозберігаючих та енергозберігаючих технологій, фільтраційних систем для очищення повітря та води, а також через реагування на екологічні ризики.

- ресурсна стійкість – полягає в раціональному використанні матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних, природних та інших ресурсів підприємства, враховуючи їх обмеженість;

- інноваційна стійкість – пов'язана з необхідністю впровадження наукових досягнень, нововведень та проведення науково-дослідних і конструкторських робіт для забезпечення розвитку підприємства;

- зовнішньоекономічна стійкість – полягає в підтримці стабільних зв'язків на зовнішніх ринках, що забезпечують експорт продукції, залучення інвестицій та імпорт необхідних матеріалів і обладнання.

Економічне середовище, в якому функціонує підприємство, має прямий вплив на його фінансову ситуацію. До основних економічних факторів, які можуть змінювати фінансову ситуацію підприємства, належать:

- інфляція: зростання рівня інфляції веде до знецінення грошей, що може зменшити купівельну спроможність споживачів, а також збільшити витрати підприємства на сировину, оплату праці та енергоносії. Якщо підприємство не може перекласти ці витрати на споживачів через підвищення цін, це може знизити його рентабельність і ліквідність;

- зміни в процентних ставках: підвищення процентних ставок збільшує

витрати на позиковий капітал, оскільки підприємства змушені виплачувати більші відсотки за кредити. Це може погіршити їх фінансову стійкість, особливо якщо підприємство має велику частку боргових зобов'язань. Навпаки, зниження ставок може знизити вартість кредитів і стимулювати підприємства до розширення діяльності за рахунок залучення дешевшого фінансування;

- валютні коливання: для підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність або мають міжнародних постачальників чи клієнтів, коливання валютних курсів може значно вплинути на їх прибутковість. Наприклад, ослаблення національної валюти призведе до збільшення витрат на імпорт та зростання вартості зовнішньої заборгованості.

- макроекономічна ситуація: стагнація, рецесія або економічне зростання в країні або в глобальному масштабі можуть змінювати попит на продукцію підприємства. В умовах рецесії знижується споживчий попит, що може призвести до зменшення доходів, тоді як під час економічного зростання можливості для розширення бізнесу зростають.

Зміни в фінансових умовах, які безпосередньо залежать від політики підприємства, також можуть суттєво змінювати фінансову ситуацію. До таких умов належать:

- структура капіталу: підприємство фінансується в основному за рахунок позикових коштів, зміни в умовах кредитування (наприклад, підвищення процентних ставок або зміна умов погашення боргів) можуть збільшити фінансове навантаження і привести до зниження ліквідності та платоспроможності. Підприємства з високим рівнем власного капіталу зазвичай мають більшу фінансову стійкість і здатність витримувати економічні та ринкові шоки;

- ліквідність та платоспроможність: зниження ліквідності або проблеми з обслуговуванням короткострокових зобов'язань можуть призвести до фінансових труднощів. Важливою є здатність підприємства генерувати достатній грошовий потік для покриття своїх зобов'язань учасниками операційного циклу;

- фінансова дисципліна та управління витратами: погане управління

витратами або відсутність фінансового планування може призвести до непередбачених фінансових труднощів. Невідповідність між витратами та доходами, а також неефективне управління коштами може погіршити фінансову ситуацію підприємства.

– кредитна історія: негативна кредитна історія або відсутність кредитних ресурсів можуть обмежити можливості підприємства щодо залучення позикових коштів на вигідних умовах, що також обмежує можливості для розвитку і стабільності.

Ринкові умови визначають, як підприємство може діяти в умовах конкуренції та попиту. Зміни на ринку можуть мати великий вплив на фінансову ситуацію підприємства:

– конкуренція: збільшення конкуренції може знизити ринкові ціни та маржі підприємства, що прямо впливає на його доходи і прибутки. У разі агресивної конкуренції підприємство може бути змушене знижувати ціни, що може привести до скорочення доходів і, відповідно, до погіршення фінансової ситуації;

– попит на продукцію/послуги: попит є основним фактором, що визначає обсяги продажу та доходи підприємства. Зниження попиту через економічну кризу, зміни в уподобаннях споживачів чи заміну продукції конкурентами може зменшити доходи і привести до збитків;

– зміни в регулюванні ринку: зміни в законодавстві або введення нових регулювань можуть збільшити витрати на дотримання норм, а також обмежити ринкові можливості. Наприклад, зміни в податковому законодавстві або введення нових стандартів можуть потребувати від підприємства додаткових витрат на адаптацію;

– технологічні зміни: розвиток нових технологій може створити нові можливості для підприємств, але також може спричинити необхідність значних інвестицій у модернізацію виробничих потужностей. Технологічні зміни можуть змінювати витрати на виробництво, знижувати ефективність старих виробничих процесів або полегшувати вихід на нові ринки;

– зовнішньоекономічні умови: підприємства, які залежать від зовнішньої торгівлі, можуть постраждати від змін в умовах міжнародної економіки, таких як торгові війни, санкції, зміни в митних ставках. Це може вплинути на їх прибутковість і конкурентоспроможність.

До додаткових факторів можна віднести культурні та соціальні, а саме зміни в поведінці споживачів, культурні тенденції чи соціальні рухи що можуть впливати на попит на продукцію чи послуги підприємства. Здатність підприємства адаптуватися до соціальних змін і запитів ринку допомагає забезпечити фінансову стійкість.

Економічні, фінансові та ринкові умови мають прямий і значний вплив на фінансову ситуацію підприємства. Зміни в цих умовах можуть викликати серйозні фінансові труднощі або, навпаки, створити нові можливості для росту. Тому для забезпечення фінансової стійкості та збереження стабільної фінансової ситуації підприємству необхідно постійно здійснювати моніторинг цих умов і адаптувати свою стратегію відповідно до змін.

Фактори мають вплив на фінансову стійкість у короткостроковій та довгостроковій перспективі:

– поточні фактори включають короткострокові впливи, такі як сезонні коливання попиту, зміни в ціні сировини чи зміну процентних ставок. Ці фактори можуть швидко вплинути на ліквідність і рентабельність підприємства;

– перспективні фактори включають довгострокові зміни, такі як інвестиції в нові технології, розширення на нові ринки або зміни в законодавстві, які можуть змінити конкурентні переваги підприємства в майбутньому.

Основними факторами впливу на фінансову стійкість підприємства є ефективне управління внутрішніми ресурсами підприємства (капіталом, ліквідністю, витратами) та здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища (економічних, правових, конкурентних умов). Підприємства повинні ретельно аналізувати ці фактори та враховувати їх при стратегічному плануванні для забезпечення своєї стабільності та зростання.

Для забезпечення фінансової стабільності підприємства в майбутньому

важливо визначити конкретний рівень його фінансової стійкості та здійснити її кількісну оцінку. Особливу роль відіграє встановлення «певного ступеня» фінансової стійкості, визначення факторів, що визначають межу цієї стійкості, а також обґрунтування методичних підходів до її оцінки, особливо в умовах економічної кризи. Кожне підприємство повинно чітко визначити свою межу фінансової стійкості. Недостатній рівень фінансової стійкості може призвести до неплатоспроможності, тоді як надмірна стійкість може спричинити накопичення «зайвих» запасів та резервів, що збільшить витрати на їх утримання, призведе до недоотримання прибутку та уповільнення економічного розвитку підприємства.

Таким чином, важливо вивчати методи управління фінансами підприємств та впроваджувати нові підходи, які забезпечать повне використання переваг планування фінансової стійкості.

1.3. Основи управління фінансовою стійкістю підприємства

Управління фінансовою стійкістю підприємства являє собою комплекс методів і принципів, на основі яких розробляються та впроваджуються управлінські рішення, спрямовані на підтримку стабільного зростання чистого прибутку, забезпечення належного рівня платоспроможності та кредитоспроможності, а також збереження фінансової рівноваги підприємства.

Головною метою управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення його здатності стабільно функціонувати та ефективно виконувати свої фінансові зобов'язання, зберігаючи при цьому достатній рівень ліквідності, рентабельності та фінансової незалежності для досягнення довгострокового розвитку та зростання, див. табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Основні аспекти мети управління фінансовою стійкістю

Аспект	Опис
Забезпечення платоспроможності	Підприємство повинно мати можливість своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, зокрема погашати борги та виплачувати проценти за кредитами. Це зберігає репутацію та запобігає фінансовим труднощам.
Підтримка ліквідності	Здатність швидко і ефективно перетворювати активи на готівку для виконання короткострокових зобов'язань, що дозволяє уникати необхідності залучати дорогі позикові кошти.
Максимізація рентабельності	Досягнення максимальної ефективності у використанні ресурсів для отримання прибутку, що зберігає конкурентоспроможність і збільшує вартість підприємства для акціонерів.
Фінансова стабільність та незалежність	Збереження оптимальної структури капіталу, що зменшує фінансові ризики і підвищує здатність підприємства долати економічні коливання.
Забезпечення довгострокового розвитку	Створення умов для інвестиційного зростання, оптимізації витрат, збільшення доходів та залучення додаткових ресурсів для розвитку підприємства.

Джерело [21, с. 290-294]

Управління фінансовою стійкістю підприємства являє собою важливу складову загального управління, оскільки воно забезпечує стабільність і здатність підприємства адаптуватися до змін у ринковому середовищі та ефективно виконувати свої фінансові зобов'язання. Даний процес складається з певних етапів див. табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Основні етапи управління фінансовою стійкістю

Етап управління фінансовою стійкістю	Опис
1. Визначення мети та задач управління фінансовою стійкістю	Установлення чіткої мети для забезпечення фінансової стійкості, зокрема збереження ліквідності, рентабельності, стабільності, а також зменшення фінансових ризиків і забезпечення довгострокового зростання підприємства. Формулювання задач для досягнення цієї мети.
2. Оцінка поточного стану фінансової стійкості підприємства	Аналіз основних фінансових показників: ліквідність, платоспроможність, рентабельність, фінансова структура. Оцінка фінансових результатів та наявності ресурсів для виконання поточних і майбутніх зобов'язань.

Продовження таблиці 1.5

3. Дослідження чинників, що визначають рівень фінансової стійкості	Вивчення внутрішніх (управлінські рішення, ефективність використання ресурсів) та зовнішніх факторів (економічна ситуація, законодавчі зміни, конкурентне середовище), які можуть впливати на фінансову стійкість підприємства. Ідентифікація ключових факторів, що визначають фінансову стійкість.
4. Визначення інструментів управління фінансовою стійкістю	Розробка інструментів для управління фінансовою стійкістю: управління активами та пасивами, кредитна політика, управління грошовими потоками, дивідендна політика, страхування фінансових ризиків. Вибір найефективніших методів для досягнення цілей фінансової стабільності.
5. Формування стратегії забезпечення фінансової стійкості	Розробка комплексної стратегії для забезпечення фінансової стійкості на основі оцінки поточного стану, чинників, інструментів управління. Стратегія повинна включати заходи з оптимізації структури капіталу, управління ризиками, залучення додаткових фінансових ресурсів і підвищення ефективності.
6. Реалізація стратегії забезпечення фінансової стійкості	Втілення розробленої стратегії в операційну діяльність підприємства. Реалізація заходів для підвищення ліквідності та платоспроможності, зниження витрат, пошук додаткових джерел фінансування.
7. Моніторинг процесів реалізації стратегії та рівня фінансової стійкості	Постійний моніторинг виконання стратегії через фінансові показники. Оцінка результатів впроваджених заходів та коригування стратегії в разі необхідності через зміни в економічних або фінансових умовах. Оцінка рівня фінансової стійкості після реалізації заходів.

Джерело [21, с. 330-338]

Управління фінансовою стійкістю підприємства — це процес, що охоплює кілька етапів, від визначення цілей і завдань до моніторингу та коригування стратегії. Це дозволяє підприємству зберігати свою платоспроможність, ліквідність і рентабельність, а також адаптуватися до змінюваних економічних і фінансових умов.

Отже, фінансова стійкість є основою для сталого розвитку господарюючих суб'єктів. Ефективне управління фінансовою стійкістю, враховуючи як зовнішні, так і внутрішні фактори, має позитивний вплив на діяльність підприємства та сприяє його фінансовій стабільності.

Управління фінансовою стійкістю підприємства неможливе без проведення його аналізу, що базується на оцінці величини та структури балансу, а також на визначенні рівня фінансової стабільності та незалежності за результатами розрахунків. Підприємство, яке може своєчасно виконувати свої поточні

зобов'язання за рахунок власних коштів, не допускаючи надмірної дебіторської та кредиторської заборгованості, вважається фінансово стійким.

Аналіз фінансової стійкості дає змогу отримати відомості про:

- наявність власного оборотного капіталу;
- розмір довгострокових та короткострокових зобов'язань підприємства;
- величину основних джерел формування запасів і витрат;
- ступінь фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- наявність фінансових ресурсів підприємства.

Існують різні підходи для оцінки фінансової стійкості, але основний алгоритм проведення оцінювання див. в табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Основні етапи аналізу фінансової стійкості підприємства

Етап аналізу фінансової стійкості	Опис
1. Збір та підготовка інформації	Збір фінансової звітності (баланс, звіт про фінансові результати) та інших документів, що відображають фінансовий стан підприємства. Попередній аналіз для виявлення помилок та невідповідностей.
2. Оцінка ліквідності підприємства	Розрахунок ліквідних коефіцієнтів (наприклад, коефіцієнт поточної ліквідності, швидкої ліквідності) для визначення здатності підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання. Аналіз ліквідності активів для оцінки швидкості їх перетворення на готівку.
3. Аналіз платоспроможності	Розрахунок коефіцієнта автономії для оцінки частки власних коштів у структурі капіталу. Аналіз залежності підприємства від позикових коштів через визначення співвідношення між власним і позиковим капіталом.
4. Оцінка рентабельності	Аналіз ефективності використання активів і капіталу підприємства через рентабельність продажів, активів, власного капіталу тощо. Оцінка маржі для визначення здатності підприємства генерувати прибуток.
5. Оцінка фінансової стабільності та незалежності	Оцінка фінансової структури підприємства та визначення оптимального балансу між власним і позиковим капіталом. Аналіз ступеня фінансової незалежності для оцінки здатності підприємства покривати зобов'язання за рахунок власних коштів.
6. Аналіз джерел формування запасів і витрат	Оцінка джерел фінансування оборотних засобів і витрат підприємства для визначення стійкості його фінансової структури. Аналіз витрат для оцінки ефективності використання ресурсів та впливу витрат на фінансову стабільність.

Продовження таблиці 1.5

7. Прогнозування фінансової стійкості	Прогнозування змін у фінансовій ситуації підприємства на основі поточного стану та можливих економічних умов. Сценарний аналіз для оцінки стійкості підприємства в умовах змін.
8. Підготовка висновків та рекомендацій	Узагальнення результатів аналізу та формулювання висновків щодо рівня фінансової стійкості. Розробка рекомендацій для покращення ліквідності, зниження фінансових ризиків та підвищення ефективності управління фінансами.

Джерело [21, с. 330-338]

Отже, названі етапи допомагають у проведенні комплексного аналізу фінансової стійкості підприємства, що дозволяє оцінити його поточний фінансовий стан і сформулювати стратегії для його покращення.

Стратегії управління фінансовою стійкістю підприємства – це комплексні підходи, що забезпечують підтримку стабільного фінансового стану підприємства в умовах змінного економічного середовища. Вони спрямовані на забезпечення здатності підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання, збереження платоспроможності, зростання рентабельності та оптимізацію використання ресурсів. Ось основні стратегії:

- стратегія фінансової стабільності: ця стратегія орієнтована на підтримання рівноваги між доходами та витратами, а також між власним і позиковим капіталом. Основним завданням є забезпечення стабільних грошових потоків для покриття зобов'язань, підтримка достатнього рівня ліквідності та платоспроможності підприємства. Для реалізації цієї стратегії важливо зберігати оптимальний баланс між поточними активами і зобов'язаннями, знижувати залежність від короткострокових кредитів;

- стратегія зростання та розвитку: спрямована на забезпечення довгострокового розвитку підприємства через активне інвестування в нові проекти, інновації та розширення бізнесу. Вона включає диверсифікацію діяльності, розширення на нові ринки, впровадження нових продуктів або послуг, а також модернізацію виробничих потужностей. Ключовим аспектом є інвестування в розвиток і підвищення ефективності підприємства при збереженні

достатнього рівня фінансової стійкості;

– стратегія оптимізації фінансової структури: орієнтована на коригування структури капіталу підприємства, щоб знизити витрати на позиковий капітал і мінімізувати фінансові ризики. Включає зменшення рівня позикових коштів у структурі капіталу, а також підвищення частки власного капіталу, що дозволяє знизити фінансові ризики і забезпечити стабільнішу фінансову основу. Застосовується для підприємств, які мають значний борговий тягар і потребують коригування для покращення ліквідності та платоспроможності;

– стратегія збереження фінансової гнучкості: фокусується на збереженні можливості підприємства швидко реагувати на зміни в економічному середовищі, зокрема на забезпеченні можливості залучення фінансування в разі необхідності. Ключає підтримку достатнього рівня ліквідних активів, а також наявність резервів для покриття непередбачених витрат і забезпечення гнучкості в управлінні грошовими потоками.

– стратегія мінімізації фінансових ризиків: спрямована на зниження ймовірності фінансових втрат через активне управління ризиками, пов'язаними з коливаннями валютних курсів, процентних ставок, цін на сировину та інші зовнішні фактори. Використовуються інструменти хеджування, страхування та диверсифікація активів для зменшення впливу негативних факторів.

– стратегія підвищення рентабельності: зосереджена на оптимізації витрат і збільшенні доходів через поліпшення ефективності виробничих процесів, маркетингових стратегій і управління ресурсами. Включає підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції, розширення ринку збуту та вдосконалення управлінських процесів.

– стратегія стабілізації фінансового стану в кризовий період: орієнтована на збереження платоспроможності підприємства в умовах економічної кризи або інших непередбачених обставин. Включає заходи щодо зменшення витрат, оптимізації грошових потоків, реструктуризації боргів, а також пошук нових джерел фінансування для покриття поточних зобов'язань.

– стратегія соціальної та екологічної відповідальності: включає

управління не тільки фінансовими, але й соціальними та екологічними аспектами діяльності, що може покращити імідж підприємства та забезпечити довгострокову фінансову стійкість. Охоплює інвестиції в розвиток соціальних програм для працівників, покращення умов праці, а також впровадження екологічних стандартів і зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Застосування різних стратегій залежить від ситуації на підприємстві, його цілей, а також зовнішніх і внутрішніх факторів, які можуть впливати на фінансову стійкість. Комбінація цих стратегій дозволяє підприємству зберігати стабільність, забезпечувати ефективне управління ресурсами та мінімізувати ризики. Відповідно до стратегій визначають методи управління фінансовою стійкістю підприємства, які включають різноманітні підходи та інструменти, які дозволяють забезпечити стабільне фінансове становище, мінімізувати фінансові ризики та забезпечити ефективне використання ресурсів. Ось основні методи управління фінансовою стійкістю:

- метод планування фінансів: створення фінансових планів на різні періоди (короткострокових, середньострокових і довгострокових). Прогнозування доходів і витрат, визначення оптимальних розмірів оборотних коштів, формування резервів для покриття непередбачених витрат. Визначення критичних точок фінансової стійкості і встановлення порогових значень показників (платоспроможність, ліквідність);

- метод бюджетування: створення і контроль за виконанням бюджету підприємства, що включає фінансові, інвестиційні та операційні витрати. Формування бюджету ліквідності для забезпечення своєчасного виконання зобов'язань. Оцінка фактичних витрат та порівняння з плановими показниками для оперативного коригування фінансової політики;

- метод аналізу фінансових показників: регулярний аналіз ключових фінансових показників, таких як рентабельність, ліквідність, платоспроможність, оборотність капіталу. Використання коефіцієнтів для оцінки фінансової стійкості, зокрема коефіцієнтів платоспроможності, фінансового левериджу, ліквідності, оборотності активів. Порівняння з галузевими стандартами та конкурентами для

виявлення слабких місць і можливостей для покращення;

– метод оптимізації структури капіталу: визначення оптимального співвідношення власного та позикового капіталу для зниження фінансових ризиків. Контроль за рівнем фінансового левериджу, мінімізація вартості залученого капіталу. Пошук джерел додаткового фінансування для забезпечення стабільності та зростання підприємства, зокрема через випуск акцій, облігацій, кредитів;

– метод управління ліквідністю: управління поточними активами та зобов'язаннями для забезпечення безперервного обігу грошових коштів. Визначення оптимального рівня ліквідних активів для покриття короткострокових зобов'язань. Регулювання оборотних коштів та короткострокових кредитів для підтримки стабільного грошового потоку;

– метод диверсифікації: диверсифікація діяльності та джерел доходів для зниження фінансових ризиків, пов'язаних з залежністю від одного ринку або продукту. Розширення бізнесу на нові ринки або сегменти, впровадження нових технологій і продуктів для забезпечення стійкого фінансового зростання;

– метод внутрішнього контролю та аудиту: впровадження системи внутрішнього контролю для своєчасного виявлення та запобігання фінансовим порушенням. Проведення регулярних внутрішніх аудитів для оцінки ефективності управлінських рішень і запобігання фінансовим втратам. Оцінка ризиків та формування заходів щодо їх мінімізації на всіх етапах фінансової діяльності;

– метод фінансового аналізу та коригування: аналіз виконання фінансових показників за звітний період з метою виявлення проблемних аспектів. Коригування фінансової стратегії та політики на основі результатів аналізу для підвищення фінансової стійкості. Проведення сценарного аналізу для прогнозування можливих змін на фінансових ринках і їхнього впливу на діяльність підприємства;

– метод ризик-менеджменту: ідентифікація та оцінка фінансових, операційних та економічних ризиків, що можуть вплинути на стійкість підприємства. Розробка заходів щодо мінімізації ризиків, використання

хеджування та інших інструментів для захисту від непередбачуваних ситуацій.

Використання цих методів у комплексі дозволяє підприємству ефективно управляти своєю фінансовою стійкістю, адаптуватися до змінних умов зовнішнього та внутрішнього середовища та забезпечити стабільне фінансове становище на довгострокову перспективу.

Висновки до розділу 1

1. Досліджено сутність управління фінансовою стійкістю підприємства, яка є ключовим аспектом його довгострокової стабільності та успішності розвитку, визначається здатністю підтримувати баланс між доходами та витратами, забезпечувати своєчасне виконання фінансових зобов'язань і адаптуватися до змін на ринку. Вона базується на ефективному управлінні фінансовими ресурсами, збереженні стабільної ліквідності та платоспроможності, а також здатності підприємства до самофінансування та розширення. Висока фінансова стійкість дозволяє підприємствам залучати інвестиції, отримувати кредити на вигідних умовах і забезпечувати конкурентоспроможність на ринку, навіть в умовах економічної невизначеності. Вона також допомагає підприємству здійснювати інвестиції в інновації та модернізацію, що сприяє його розвитку і довгостроковому успіху. Тому управління фінансовою стійкістю є важливим елементом стратегічного та операційного управління, яке включає аналіз фінансових показників, планування та ризик-менеджмент для підтримки стабільності та розвитку підприємства в умовах мінливого економічного середовища.

2. Визначено характеристику чинників впливу на фінансову стійкість підприємства, що можуть бути класифікованими за різними ознаками. Серед них внутрішні фактори, такі як структура капіталу, рентабельність, ліквідність, фінансова дисципліна, а також ефективне управління ризиками, мають безпосередній вплив на здатність підприємства стабільно функціонувати.

Зовнішні фактори, зокрема економічне середовище, податкове законодавство, рівень конкуренції, попит на продукцію та технологічний розвиток, також значною мірою визначають фінансову стійкість. Вони можуть змінюватися під впливом глобальних економічних процесів або законодавчих змін, що може призвести до виникнення ризиків або нових можливостей для підприємства. Важливе значення мають як поточні, так і перспективні фактори впливу, оскільки зміни, що відбуваються в короткостроковій чи довгостроковій перспективах, можуть істотно змінити фінансову ситуацію компанії. Наприклад, інфляція, зміни в процентних ставках чи валютні коливання можуть вплинути на ліквідність і рентабельність підприємства. У цьому контексті ефективне управління як внутрішніми ресурсами підприємства, так і адаптація до змін зовнішнього середовища є ключовими для забезпечення його фінансової стабільності та стійкості в умовах невизначеності.

3. Досліджено основи управління фінансовою стійкістю підприємства, які є важливим елементом загального управління, що включає комплекс методів і підходів, спрямованих на забезпечення стабільного фінансового стану. Його основною метою є підтримка ліквідності, платоспроможності, максимізація рентабельності та фінансова незалежність підприємства. Ключовими аспектами цієї діяльності є оцінка фінансових показників, таких як ліквідність і платоспроможність, а також розробка стратегії для зниження фінансових ризиків і забезпечення довгострокового розвитку. Процес управління фінансовою стійкістю включає етапи, від визначення цілей і задач до моніторингу та коригування стратегії. Важливими інструментами цього процесу є планування фінансів, бюджетування, аналіз фінансових показників, оптимізація структури капіталу та управління ліквідністю. Застосування комплексних стратегій дозволяє підприємствам підтримувати фінансову стабільність в умовах змінюваного економічного середовища та забезпечувати свою здатність виконувати фінансові зобов'язання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АКВА КОСМЕТИКС ГРУП»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Аква косметикс груп» – одна з провідних українських компаній, що спеціалізується на виробництві косметичних засобів та товарів для дому. Заснована в 1998 році, компанія з того часу продовжує активно розвиватися, займаючи лідируючі позиції на ринку завдяки високій якості продукції та інноваційним підходам у виробництві.

Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР), компанія була зареєстрована 23 квітня 1999 року під кодом 30310081. Вона продовжує свою діяльність і зареєстрована зі статутним фондом у розмірі 1 мільйон гривень. Бенефіціарний власник компанії, Пендюр Вадим Степанович, володіє 78% статутного капіталу, а Сябро Віктор Григорович – 22%.

Уповноваженою особою ТОВ «Аква косметикс груп» є Голубничий Андрій Григорович, який займає посаду директора підприємства та несе відповідальність за оперативне управління компанією та її розвиток.

Юридична адреса підприємства: Україна, 03049, місто Київ, вулиця Тополева, будинок 6.

Фактичне місце розташування виробництва: Україна, 08600, Київська область, місто Васильків, вулиця Володимирська 92.

З моменту свого заснування в 1998 році та до теперішнього часу товариство пройшло довгий шлях розвитку, на якому можна виділити такі етапи:

– 1998–1999 роки – заснування та перші успіхи: ТОВ «Аква Косметикс Груп» було засновано в 1998 році. У 1999 році компанія стала першою в Україні, яка почала виробництво морської солі для ванн, що забезпечило їй лідерство на

ринку:

– 2007–2008 роки – експорт та розширення: у 2007 році компанія почала експорт продукції до країн СНД, ЄС та Близького Сходу, що сприяло розвитку виробничих потужностей та зміцненню міжнародних позицій;

– 2010–2011 роки – інновації та нові лінії: компанія розширила асортимент, запустивши виробництво під власними брендами та розробивши унікальні рецептури для замовників. відкрилася нова лінія з виробництва вологих серветок;

– 2013–2015 роки – розширення асортименту: з'явилися нові торгові марки, «Dolce Vero» та «Чистий Дім». Компанія отримала сертифікацію ISO 22000:2005, що підтвердило її міжнародну конкурентоспроможність;

– 2018 рік – розширення категорій продукції: ТОВ «Аква Косметикс Груп» розширила асортимент до 14 категорій товарів, включаючи унікальні шипучі препарати для ванн;

– сьогодні – лідер на ринку: компанія зберігає лідерство на ринку солей для ванн та активно розвивається в інших сегментах. У 2022 році розпочала виробництво засобів для захисту від комах, які були запущені в 2024 році.

Таким чином, ТОВ «Аква косметикс груп» за понад 20 років своєї діяльності змогло не лише зайняти лідируючі позиції на ринку України, але й успішно вийти на міжнародні ринки. Секрет успіху компанії полягає в постійному розвитку, інноваціях, високій якості продукції та здатності до адаптації до змінюваних умов ринку.

Основним видом діяльності ТОВ «Аква косметикс груп» є 46.45 Оптова торгівля парфумними та косметичними товарами.

Інші види діяльності: 10.84 виробництво прянощів і приправ; 20.42 виробництво парфумних і косметичних засобів; 46.90 неспеціалізована оптова торгівля; 47.19 інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах; 47.75 роздрібна торгівля косметичними товарами та туалетними приналежностями в спеціалізованих магазинах; 68.20 надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна; 73.20 дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки.

Портфель брендів і продукції складається з понад 10 торгових марок, таких як «Doctor Salt», «Vital Charm», «Dolce Vero», «Soft», «Doctor Herbal», «Flossy», «Дочки Синочки», «Желана», «Нектар», «Лелека», «Чистий Дім», та інші. Компанія пропонує більше 100 найменувань продукції, що включають різноманітні косметичні засоби та продукти для дому.

Організаційна структура підприємства є важливою характеристикою підприємства – це спосіб для розподілу повноважень, функцій, обов'язків і зв'язків між ланками компанії та співробітниками окремо для досягнення поставлених цілей підприємства. В залежності від специфіки об'єктів господарювання можна виділити кілька основних типів: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична.

ТОВ «Аква косметикс груп» має лінійно-функціональну організаційну структуру (як видно з рис.2.1), яка включає в себе чітке підпорядкування вищому керівництву (раді правління) і функціональні підрозділи, які зосереджені на виконанні конкретних обов'язків. Вищою ланкою керівництва виступає

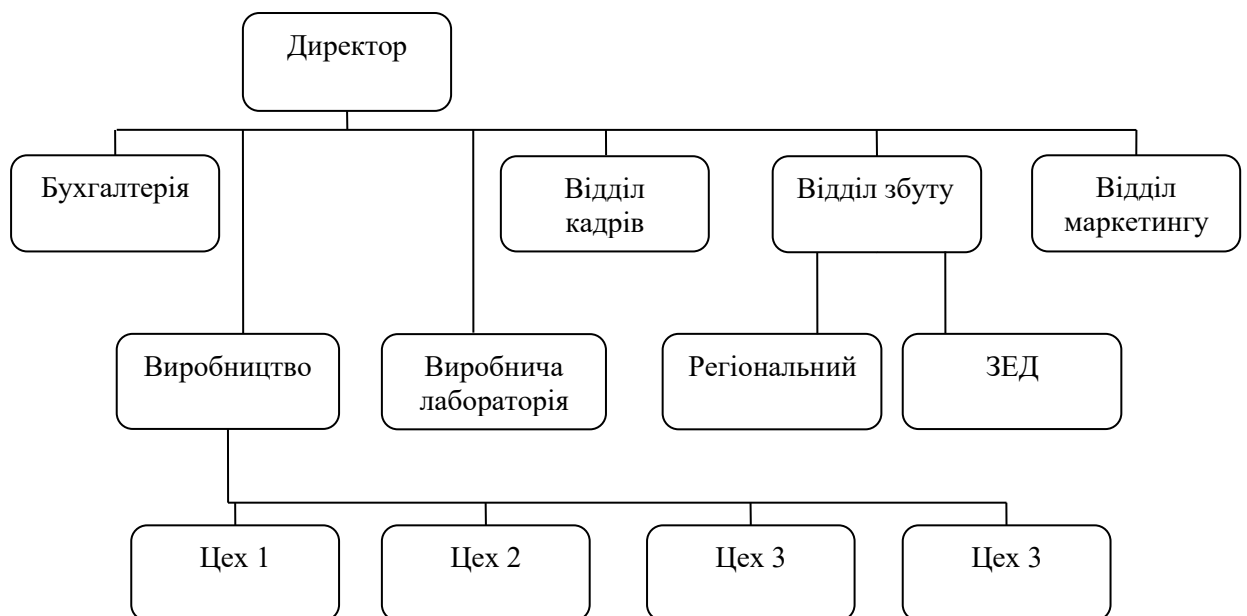

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «Аква косметикс груп»

Структура ТОВ «Аква Косметикс Груп» включає раду правління, директора та функціональні підрозділи: бухгалтерію, відділи кадрів, збуту, маркетингу,

виробничу лабораторію та виробництво з чотирма цехами. Рада правління, яка складається з ключових осіб компанії (в тому числі власників), визначає стратегію та приймає важливі рішення. Директор, з 2013 року Голубничий Андрій, відповідає за щоденне управління підприємством.

Доцільність використання лінійно-функціональної структури для ТОВ «Аква косметикс груп» є виправданою, так як вона дозволяє чітко визначити управлінські функції та забезпечити стабільне стратегічне управління. Рада правління може зосереджуватися на довгострокових планах і розвитку компанії, тоді як директор і керівники підрозділів займаються поточним управлінням; така структура дозволяє кожному підрозділу фокусуватися на своїй основній функції та забезпечити більш ефективне виконання завдань. Це важливо для підтримки високих стандартів якості та оперативності в управлінні.

Однак для компанії, яка постійно інноваційно розвивається і прагне швидко реагувати на ринкові зміни, варто звернути увагу на можливі затримки в прийнятті рішень. Для збереження конкурентоспроможності може бути доцільно внести певні корективи в структуру, наприклад, збільшити автономію підрозділів або створити більш гнучку управлінську модель, що дозволить швидше реагувати на зміни.

Отже, лінійно-функціональна організаційна структура є доцільною для ТОВ «Аква косметикс груп» з огляду на її розмір, асортимент продукції та потребу в чітко визначеній ієрархії. Однак для підвищення гнучкості та швидкості реагування на зміни ринку доцільно періодично переглядати структуру та в разі необхідності впроваджувати адаптивні підходи.

Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Аква косметикс груп» за 2021–2023 роки. Структура, чисельність та динаміка працівників товариства проаналізована в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Структура та чисельність працівників ТОВ «Аква косметикс груп» (осіб)

Категорія	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		Абсолютне відхилення		
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Управлінці, всього	28	21,2	26	23,2	24	22,4	19	22,9	-2	-2	-5
Керівники	6	4,5	6	5,4	6	5,6	5	6	0	0	-1
Спеціалісти	22	16,7	20	17,9	18	16,8	14	16,9	-2	-2	-4
Робітники	104	78,8	86	76,8	83	77,6	64	77,1	-18	-3	-19
Всього	132	100	112	100	107	100	83	100	-20	-5	-24

Джерело: розроблено автором на основі статистичних даних підприємства

В загальному, з табл.2.1., відзначається суттєве скорочення чисельності працівників, що є характерним для підприємства в останні роки. Чисельність зменшилась на 49 осіб або на 37,12% за період з 2020 по 2023 рік. Це може свідчити про оптимізацію чисельності персоналу, автоматизацію процесів або зменшення обсягів виробництва. В випадку ТОВ «Аква косметикс груп» основною причиною виступає зменшення обсягів виробництва в зв'язку з регресійними процесами в країні та оптимізацією виробництва відповідно до нових умов.

Чисельність управлінців зменшилася на 9 осіб (32,1%), але їх частка в загальному складі працівників залишалася стабільною (21,2% - 22,9%). Кількість керівників залишалася стабільною, за винятком 2023 року, коли їх стало 5. Частка керівників зросла з 4,5% у 2020 році до 6% у 2023 році.

Чисельність спеціалістів зменшилася на 8 осіб (36,4%), але їх частка залишалася стабільною (16,7% - 16,9%). Кількість робітників знизилась на 38,5%, але їх частка залишалася стабільною (76% - 78%).

Загалом, скорочення персоналу становило 37,12%, переважно серед робітників, що може свідчити про оптимізацію чи автоматизацію. Структура управління залишалася стабільною з мінімальними змінами серед керівників та управлінців.

Загалом, скорочення чисельності персоналу становило 37,12% за чотири

роки, що може свідчити про оптимізацію, автоматизацію або скорочення виробничих потужностей. Найбільше скорочення (38,5%) відбулося серед робітників, що може бути наслідком впровадження нових технологій або зменшення обсягів виробництва.

Також підприємство застосовує механізм найму сезонних працівників для забезпечення функціональних і виробничих потреб у пікові періоди, зазвичай з квітня по вересень. В цей час до компанії приєднуються співробітники, головним чином з комунальних служб, які працюють за контрактом. Їхня кількість в загальному обсязі варіюється від 10 до 20 осіб, але не включається до постійного складу.

Для економічної характеристики підприємства необхідно розглянути структуру його доходів та витрат. Так, на основі зведеної фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп» за 2020-2023 роки можна розрахувати доходи підприємства від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності (див. табл. 2.2), а також визначити резерви для збільшення доходів.

Таблиця 2.2

Доходи ТОВ «Аква косметикс груп» від різних видів діяльності, тис. грн.

Назва доходу	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Чистий дохід від реалізації продукції	93122	82401,9	80668,5	110866,8	-10720,1	-1733,4	30198,3
Інші операційні доходи	2749	185,9	3619,2	263,1	-2563,1	3433,3	-3356,1
Разом доходи від операційної діяльності	95872	82587,8	84287	111129,9	-13284,2	1699,2	26842,9
Інші доходи	0	0	0	0	0	0	0
Разом доходи (операційні + інші)	95872	82587,8	84287,7	111129,9	-13284,2	1699,9	26842,2

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

З табл., 2.3 видно, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — це основний джерело доходів для компанії, що стабільно зростає в усі

роки з 93 122 тис. грн у 2020 році до 110 866,80 тис. грн у 2023 році, що свідчить про успішну реалізацію стратегії підприємства. Це пов'язано із збільшенням попиту на продукцію та ефективними маркетинговими заходами.

Стосовно інших операційних доходів — тут спостерігається певна варіативність. Найбільше зростання цього виду доходу зафіксовано у 2020 році (2 749 тис. грн), що могло бути пов'язано із додатковими доходами від допоміжної діяльності або інших джерел.

Витрати підприємства є важливою складовою фінансового аналізу, оскільки вони безпосередньо впливають на прибутковість і фінансову стабільність. Витрати можна поділити на декілька основних категорій: собівартість реалізованої продукції, операційні витрати та інші витрати дивіться табл.2.3.

Таблиця 2.3

Витрати ТОВ «Аква косметикс груп», тис. грн.

Назва витрат	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Собівартість реалізованої продукції	55513	54785,1	59119,5	81081,5	-727,9	4334,4	21962
Інші операційні витрати	37788	27142,1	24069,2	24621,7	-10645,9	-3072,9	552,5
Інші витрати	200	257,5	127,9	428,4	57,5	-129,6	300,5
Разом витрати	93502	82184,7	83316,6	106131,6	-11317,3	1131,9	22815

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

Отже, аналіз витрат ТОВ «Аква косметикс груп» за період з 2020 по 2023 роки показує такі ключові тенденції:

— зростання собівартості на 65,2% у порівнянні з 2020 роком може бути наслідком збільшення витрат на виробництво, зростання цін на сировину, енергоносії чи зростання обсягів виробництва продукції. Найбільше збільшення спостерігалось в 2023 році, коли витрати виросли на 21 962,00 тис. грн у порівнянні з 2022 роком (37,2%);

— зростання інших операційних витрат у 2020 році на 14 795,00 тис. грн,

після чого спостерігалось їхнє зменшення в 2021-2022 роках, але в 2023 році витрати знову збільшилися на 552,5 тис. грн (2,3%);

– зростання інших витрат з 200,00 тис. грн у 2020 році до 428,4 тис. грн у 2023 році.

Загальний рівень витрат ТОВ «Аква косметикс груп» має тенденцію до зростання, що, ймовірно, пов'язано із збільшенням собівартості виробництва. Однак компанія змогла оптимізувати інші витрати, що дозволило пом'якшити вплив на загальну суму витрат. Основний акцент на зростанні витрат припадає на збільшення собівартості продукції, що може бути пов'язано із зростанням виробничих витрат та витрат на збут або збільшенням обсягів виробництва.

Основна частка витрат припадає на виробництво продукції (входять відповідні витрати на сировину, комунальні платежі і т.д) (52%), оплату праці та винагороди для працівників офісу, регіональним менеджерам, експедиторам й працівникам складу (29%) та витрати пов'язані із навантаженням, розвантаженням, зберіганням та пакуванням продукції (10%), які можуть зменшуватися за рахунок ряду торгових партнерів, таких як «Сільпо», «Повна чаша», «Чистий дім» та т.д, що самостійно покривають витрати на перевезення та надають упакування.

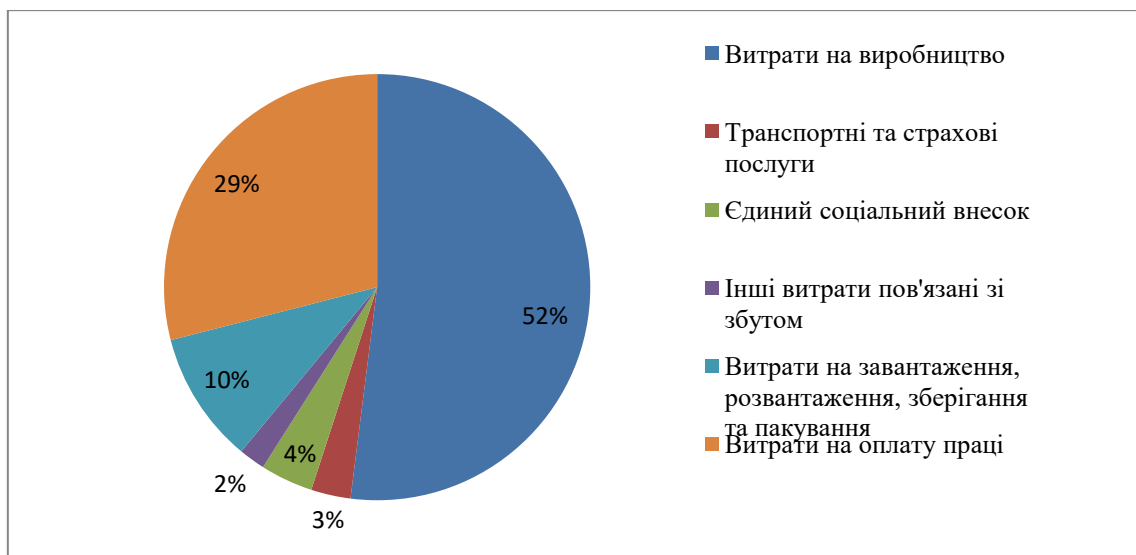

Рис. 2.2 Структура витрат на виробництво та збут у 2023 році

Загалом, фінансові результати підприємства за період з 2020 по 2023 рік

свідчать про стабільний прибуток, з певними коливаннями в залежності від витрат і доходів. З фінансової звітності підприємства видно, що чистий прибуток підприємства в 2020 році становив 1 943 тис. грн, а в 2023 році зріс до 4 098,6 тис. грн.

Розглянемо структуру власного капіталу за аналізований період, див. табл.2.4. для характеризування активів підприємства.

Таблиця 2.4

Структура власного капіталу, тис. грн.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Зареєстрований капітал	1000,00	1000,00	1000,00	1000,00	0,00	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток	18068,00	18471,70	19442,80	20342,50	403,70	971,10	899,70
Усього власний капітал	19068,00	19471,70	20442,80	21342,50	403,70	971,10	899,70

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

На основі даних із балансу підприємства, власний капітал ТОВ «Аква косметикс груп» у 2020 році становив 19 068 тис. грн, а до 2023 року зріс до 21 342,5 тис. грн, що свідчить про позитивну динаміку та зростання фінансових ресурсів підприємства, та включає такі складові:

- зареєстрований (пайовий) капітал: постійно складає 1 000 тис. грн у кожному році, що свідчить про стабільність статутного капіталу. це забезпечує підприємство мінімальними ресурсами для його діяльності на старті;
- нерозподілений прибуток: підвищується протягом аналізованого періоду, що є позитивною ознакою фінансової стабільності та ефективності діяльності. у 2020 році він становив 18 068 тис. грн, а в 2023 році — 20 342,5 тис. грн.;
- додатковий капітал та резервний капітал: відсутні у звітності, що може свідчити про відсутність додаткових фінансових вливань або програм по формуванню спеціальних резервів.

Таким чином, власний капітал ТОВ «Аква косметикс груп» стабільно зростає завдяки ефективній діяльності та реінвестуванню прибутку. Основними джерелами формування власного капіталу є статутний капітал та нерозподілений прибуток. Підприємство демонструє позитивні фінансові результати, що сприяє зміцненню його фінансової стійкості та розвитку.

Розглянемо склад та динаміку позикового капіталу підприємства, тобто фінансових ресурсів, які підприємство залучає для покриття своїх потреб, що підлягають поверненню. Це може включати банківські кредити, позики, облігації, а також інші джерела, що передбачають наявність.

Протягом 2020-2023 років обсяг довгострокових зобов'язань залишався досить стабільним, з коливаннями на рівні близько 2 800 тис. грн. Це означає, що підприємство стабільно утримує довгострокові зобов'язання, які використовуються для фінансування інвестицій та розвитку компанії.

Короткострокові кредити в 2020-2021 роках мали невелике значення, з обсягом 310 тис. грн. Проте, у 2022 році спостерігається різке збільшення обсягу короткострокових кредитів до 2 765 тис. грн. Це вказує на тимчасову потребу в додатковому фінансуванні для покриття поточних зобов'язань або операційних витрат. У 2023 році підприємство погасило ці кредити, що може свідчити про покращення фінансової стабільності.

Отже, стан активів ТОВ «Аква косметикс груп» демонструє поступове збільшення активів, зокрема основних засобів і оборотних активів, що є ознакою розвитку бізнесу та інвестування в його зростання. Запаси і дебіторська заборгованість залишаються значними, що вказує на необхідність контролю над оборотним капіталом.

Стан пасивів вказує на те що підприємство має стабільний капітал та поступово збільшується нерозподілений прибуток, що свідчить про позитивну фінансову стабільність. Однак зростання короткострокових зобов'язань може свідчити про необхідність більш ретельного управління фінансовими зобов'язаннями. У 2023 році скорочення короткострокових кредитів може бути результатом ефективного управління борговими зобов'язаннями.

Загалом, підприємство стабільно розвивається, активно інвестує в основні засоби та працює над покращенням фінансових результатів. Проте варто звернути увагу на зростання зобов'язань і потенційний ризик щодо збільшення дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань.

2.2. Аналіз основних фінансових показників ТОВ «Аква косметикс груп»

Аналіз фінансових показників є одним з методів оцінки фінансового стану підприємства та можливостей для його майбутнього розвитку, виступає основою для планування, визначення сильних та слабких сторін. Для фінансового аналізу використовують понад 200 коефіцієнтів, які характеризують такі основні сторони діяльності компанії як ліквідність, оборотність активів та рентабельність. Кожна з груп має власні коефіцієнти для розрахунку.

Проаналізуємо фінансовий стан ТОВ «Аква косметикс груп» за допомогою показників ліквідності (див. табл. 2.5), тобто здатності підприємства виплачувати власні зобов'язання за допомогою поточних активів.

Таблиця 2.5

Аналіз показників ліквідності за 2020-2023 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
					2021/2020	2022/2021	2023/2022
Загальний коефіцієнт ліквідності	3	2,8	3,46	2,74	-0,20	0,66	-0,72
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,69	1,53	2,05	1,84	-0,16	0,52	-0,21
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0	0,06	0,17	0,14	0,06	0,11	-0,03
Коефіцієнт співвідношення власних та позичкових коштів	1,68	1,66	0,85	1,27	-0,02	-0,81	0,42
Коефіцієнт автономії (%)	58,15	56,55	58,85	59,28	-1,60	2,30	0,43

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

Загальний коефіцієнт ліквідності в межах 2-3 (від 3,00 у 2020 році до 2,74 у 2023 році) залишається на рівні, що свідчить про достатню здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Це хороший показник для підприємства, що означає наявність ліквідних активів для

покриття поточних боргів.

Коефіцієнт поточної ліквідності (від 1,69 до 1,84) показує, що підприємство завжди має більше поточних активів, ніж поточних зобов'язань, що забезпечує фінансову стійкість в короткостроковій перспективі. У 2022 році цей коефіцієнт був найвищим (2,05), що вказує на найбільшу ліквідність за весь період.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності трохи підвищився з 0 в 2020 році до 0,14 у 2023 році, але він має занадто низьке значення, що означає, що підприємство не має великої кількості грошових коштів і еквівалентів для негайного погашення поточних зобов'язань. Проте з часом цей коефіцієнт збільшився, що вказує на покращення здатності негайно погашати зобов'язання.

Оцінка фінансової стабільності ТОВ «Аква косметикс груп» за показниками (див. табл. 2.5):

Коефіцієнт співвідношення власних та позичкових коштів зазвичай має значення вище 1, що свідчить про те, що підприємство більше покладається на власні кошти, ніж на позичкові. У 2022 році цей коефіцієнт значно знизився (0,85), що може вказувати на тимчасове збільшення позичкових коштів для фінансування діяльності підприємства. Однак у 2023 році коефіцієнт знову підвищився до 1,27, що свідчить про повернення до більш стабільної фінансової структури.

Коефіцієнт автономії (від 55,15% до 59,28%) показує, що частка власного капіталу в загальній сумі активів підприємства поступово зростає. Це вказує на покращення фінансової незалежності підприємства і зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Розрахуємо показники оборотності коштів для оцінки ефективності управління капіталом та активами підприємства. Основою для розрахунку є виручка від реалізації товарів та послуг, її відношення до середньорічного розміру активів, дебіторської та кредиторської заборгованості. Склад оборотних коштів ТОВ «Аква косметикс груп» виділено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Склад оборотних коштів за 2020-2023 роки, тис. грн.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Запаси	12655,00	14726,70	15546,90	14859,30	2071,70	820,20	-687,60
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	19252,00	18025,50	17176,10	16397,50	-1226,50	-849,40	-778,60
Гроші та їх еквіваленти	8,00	957,30	1636,10	1670,80	949,30	678,80	34,70
Витрати майбутніх періодів	71,00	113,90	24,40	65,00	42,90	-89,50	40,60

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

На основі даних (див. табл. 2.6), запаси підприємства мають тенденцію до зростання, що може вказувати на збільшення виробничих потужностей або на наявність надлишкових товарних запасів. Проте, зменшення запасів у 2023 році може вказувати на більш ефективне управління запасами, або на зниження обсягів виробництва через зміни в попиті.

Збільшення дебіторської заборгованості в 2020 році може вказувати на більш активні продажі в кредит, що може бути пов'язано з економічною ситуацією. Однак, зменшення дебіторської заборгованості у наступні роки вказує на те, що підприємство ефективно управляє своїми вимогами до клієнтів, знижуючи ризики неплатежів та забезпечуючи ліквідність.

Збільшення коштів та їх еквівалентів у 2021-2023 роках вказує на підвищену ліквідність підприємства, що є позитивним сигналом для забезпечення своєчасних розрахунків з контрагентами та погашення короткострокових зобов'язань.

Коливання витрат майбутніх періодів можуть бути пов'язані з різними фінансовими та виробничими планами підприємства, але значне зниження цього показника у 2022 році може свідчити про зменшення витрат на майбутні періоди або більш ефективне використання коштів у поточному році.

Загалом, підприємство знаходиться на стадії активного розвитку з

позитивними змінами в ліквідності, однак потрібно звернути увагу на збільшення дебіторської заборгованості та підтримку оптимальних рівнів запасів для забезпечення фінансової стійкості.

Проте для ефективного управління оборотними коштами підприємство повинно ретельно аналізувати і використовувати всі доступні джерела фінансування.

Показники ефективності використання оборотних коштів дозволяють оцінити (див. табл. 2.7), наскільки ефективно підприємство управляє своїми поточними активами для забезпечення безперервного виробничого процесу та задоволення короткострокових фінансових потреб.

Таблиця 2.7

Показники ефективності використання оборотного капіталу та фондів

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
					2021/2020	2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт забезпеченості	0,6	0,58	0,59	0,65	-0,02	0,01	0,06
Коефіцієнт оборотності	2,83	2,42	2,32	3,21	-0,41	-0,10	0,89
Коефіцієнт завантаженості	0,353	0,413	0,431	0,312	0,06	0,02	-0,12
Тривалість обороту (дні)	128,7	150,8	157,1	113,7	22,10	6,30	-43,40
Рентабельність оборотних коштів (%)	5,9	0,95	2,3	11,9	-4,95	1,35	9,60
Фондовіддача	16,43	13,75	10,1	11,3	-2,68	-3,65	1,20
Фондомісткість	0,06	0,07	0,1	0,09	0,01	0,03	-0,01
Рентабельність основних засобів (%)	34,3	5,4	10	41,8	-28,90	4,60	31,80
Матеріаломісткість (%)	59,6	66,5	73,3	73,2	6,90	6,80	-0,10
Матеріаловіддача	1,68	1,5	1,34	1,43	-0,18	-0,16	0,09
Рівень використання матеріальних ресурсів (%)	95,2	92,5	89,9	88,3	-2,70	-2,60	-1,60

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

Спостерігається підвищення коефіцієнта забезпеченості з 0,60 в 2020 році до 0,65 в 2023 році, що свідчить про покращення забезпеченості підприємства власними джерелами фінансування. Це є позитивним сигналом, оскільки підприємство стало менш залежним від зовнішніх фінансових джерел, що підвищує його фінансову стійкість.

Значення коефіцієнта оборотності варіюється від 2,83 у 2020 році до 3,21 в 2023 році, що вказує на позитивну тенденцію. Підприємство стає більш ефективним у використанні своїх оборотних коштів для генерації доходів. Підвищення цього коефіцієнта в 2023 році є значним і свідчить про покращення ефективності операційної діяльності.

Коефіцієнт завантаженості показує, яку частину оборотних коштів використовує підприємство в своїй діяльності. У 2023 році цей коефіцієнт показав зниження до 0,312, що є позитивною зміною порівняно з попередніми роками (0,353 у 2020 році). Це означає, що підприємство стало ефективніше використовувати свої оборотні кошти.

Тривалість обороту скоротилася з 128,7 дні у 2020 році до 113,7 дні в 2023 році, що свідчить про прискорення обороту коштів, тобто підприємство стало швидше генерувати доходи та реалізовувати свою продукцію або послуги. Зниження тривалості обороту позитивно впливає на фінансову ефективність компанії.

Рентабельність оборотних коштів зростає з 5,89% у 2020 році до 11,9% в 2023 році, що свідчить про значне поліпшення ефективності використання оборотних коштів для отримання прибутку. Високий рівень рентабельності у 2023 році є дуже позитивним сигналом і показує, що підприємство змогло значно підвищити свою ефективність в останні роки.

Загалом, аналіз показників за 2020-2023 роки свідчить про позитивні зміни в ефективності використання оборотних коштів. Підприємство значно покращило рентабельність оборотних коштів, що може свідчити про підвищення ефективності його фінансової стратегії та операційної діяльності. Зменшення тривалості обороту та зростання коефіцієнта оборотності також підтверджують ефективне використання оборотного капіталу.

Фондовіддача (скільки гривень доходу припадає на кожну гривню основних засобів) показує зниження протягом періоду з 16,43 у 2020 році до 11,3 у 2023 році. Спочатку в 2020 році підприємство ефективно використовувало свої основні засоби для отримання доходу. Проте з роками спостерігається зниження цього

показника, що може вказувати на зниження ефективності використання основних засобів, погіршення виробничих процесів або недостатнє оновлення та модернізацію обладнання.

Фондомісткість (кількість основних засобів, необхідна для отримання одиниці доходу): знизилася з 0,06 у 2020 році до 0,09 у 2023 році. Зростання фондомісткості вказує на те, що для генерації одного одиничного доходу підприємство потребує більше основних засобів. Це може свідчити про необхідність значних інвестицій у модернізацію, але також може бути результатом падіння продуктивності основних засобів або збільшення їх обсягу без відповідного збільшення доходів.

Рентабельність основних засобів (чистий прибуток на одиницю основних засобів): показує значні коливання з 34,3% у 2020 році до 41,8% у 2023 році. У 2020 році відбулося значне зростання рентабельності основних засобів, що може бути пов'язано з високим прибутком на фоні порівняно низьких витрат. Після цього в 2021 році рентабельність впала до 5,4%, що може бути результатом збільшення витрат або зниження доходів від реалізації. У 2023 році спостерігається відновлення рентабельності до високих значень (41,8%), що свідчить про поліпшення прибутковості використання основних засобів.

Матеріаломісткість (частка матеріальних витрат у загальній собівартості) зростає з 59,6% у 2020 році до 73,2% у 2023 році. Збільшення матеріаломісткості може вказувати на зростання витрат на сировину, матеріали та енергію в порівнянні з доходами. Це може бути наслідком інфляції, підвищення цін на матеріали або зниження ефективності використання матеріальних ресурсів.

Матеріаловіддача (кількість доходу на одиницю матеріальних витрат) зниження з 1,68 у 2020 році до 1,43 у 2023 році – це означає, що для отримання одиниці доходу підприємство використовує більше матеріальних ресурсів.

Рівень використання матеріальних ресурсів (яка частина собівартості витрачається на матеріали, без урахування інших витрат) знизився з 95,2% у 2020 році до 88,3% у 2023 році. Зниження рівня використання матеріальних ресурсів може вказувати на зниження ефективності використання ресурсів або на

збільшення частки інших витрат, що не стосуються матеріалів. Це може бути результатом зростання витрат на оплату праці, амортизацію або інших адміністративних витрат.

Розрахуємо коефіцієнти рентабельності – це важливий показник, який відображає ефективність використання ресурсів підприємства для генерування прибутку.

Результати розрахунку показників рентабельності за 2020-2023 роки для ТОВ «Аква косметикс», див. табл. 2.8, є важливими для аналізу фінансової стійкості, ефективності управління та потенціалу бізнесу для отримання прибутку.

Таблиця 2.8

Фінансові коефіцієнти рентабельності підприємства, %

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
					2021/2020	2022/2021	2023/2022
Чиста маржа	2,09	0,39	0,99	3,7	-1,70	0,60	2,71
Рентабельність продукції	2,09	0,39	0,99	3,69	-1,70	0,60	2,70
Рентабельність активів	7,22	1,17	2,8	13,73	-6,05	1,63	10,93
Рентабельність власного капіталу	10,8	1,85	3,9	18,7	-8,95	2,05	14,80
Рентабельність продажів	2,09	0,39	0,99	3,69	-1,70	0,60	2,70
Рентабельність операційної діяльності	2,54	49	1,2	4,51	46,46	-47,80	3,31

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

У 2023 році чиста маржа досягла найвищого рівня (3.70%), що свідчить про значне покращення прибутковості в порівнянні з попередніми роками. Найгірший показник був у 2021 році (0.39%), що свідчить про проблеми з маржею в цей період, можливо через підвищення витрат або зниження доходів.

Рентабельність продукції (збільшення з 2,09% у 2020 році до 3,69% у 2023 році) свідчить про покращення ефективності виробництва і зростання чистого прибутку на одиницю реалізованої продукції. Підприємство значно покращило свою прибутковість, зокрема у 2023 році, що може бути результатом збільшення

ціни продукції або зниження витрат. Це вказує на зростання ефективності виробництва і продажу продукції за останні роки.

Рентабельність активів зростає з 7,22% у 2020 році до 13,73% у 2023 році, що вказує на значне поліпшення ефективності використання активів підприємства. Це означає, що підприємство почало генерувати більший прибуток з кожної одиниці активів та про ефективне використання активів підприємства, зокрема в 2023 році, коли рентабельність досягла високого рівня.

Рентабельність власного капіталу (зростання з 10,80% до 18,7%) також показує покращення фінансової ефективності підприємства у використанні власних коштів для отримання прибутку. У 2023 році рентабельність власного капіталу значно перевищила рівень попередніх років, що може свідчити про зростання ефективності управління фінансами.

Рентабельність продажів є однаковою з рентабельністю продукції, що підтверджує зростання ефективності реалізації продукції.

Рентабельність операційної діяльності показала великі коливання в 2021 році, коли цей показник досяг 49%. Це аномальне значення, яке, ймовірно, виникло через один разовий операційний ефект, наприклад, через значне зменшення витрат або одержання виняткового доходу. Однак в інші роки цей показник залишався стабільним і зростає з 1,64% до 4,51%.

Отже, ТОВ «Аква косметикс груп» продемонструвало значне поліпшення рентабельності за всіма основними показниками, особливо в 2023 році, що свідчить про підвищення ефективності операційної діяльності, використання активів і власного капіталу.

Підприємство підтримує добру ліквідність, зокрема загальний коефіцієнт ліквідності знаходиться в межах норм, що забезпечує можливість погашати поточні зобов'язання в короткостроковій перспективі.

Коефіцієнт автономії показує, що підприємство стало більш фінансово незалежним, зменшуючи свою залежність від позичкових коштів.

Проте, незважаючи на добрі результати в загальній ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності залишається низьким, що вказує на певні обмеження у

здатності підприємства негайно погасити свої зобов'язання в разі потреби.

Для покращення показників необхідно діяти в таких напрямках як зниження рентабельності вимагає перегляду стратегії зниження витрат або оптимізації цінової політики для відновлення прибутковості.

Для збереження стабільної ліквідності підприємству слід продовжувати моніторити структуру активів і забезпечити достатній рівень грошових коштів для покриття можливих короткострокових зобов'язань.

Покращення фінансової стійкості є позитивним сигналом, але важливо забезпечити баланс між власними і позичковими коштами для забезпечення достатньої ліквідності та підтримки активного розвитку.

Тобто, ТОВ «Аква косметикс груп» демонструє позитивні тенденції в фінансовому розвитку, зростання прибутковості та ефективності. Підприємство має хорошу ліквідність і стабільну фінансову автономію, але необхідно звернути увагу на збільшення кількості ліквідних активів для забезпечення більшої фінансової гнучкості.

Ефективність використання фондів та оборотного капіталу є важливими показниками для оцінки фінансового стану підприємства і його здатності забезпечити стабільність, ріст та прибутковість.

Напрями для стабілізації показників:

- покращення ефективності використання основних засобів: варто продовжувати оптимізувати використання основних засобів і досліджувати можливості для зменшення амортизаційних витрат без втрати виробничих потужностей;

- контроль за матеріальними витратами: хоча матеріаломісткість знизилась, важливо продовжувати слідкувати за витратами на матеріали та постійно шукати шляхи для їх зниження, щоб підтримувати конкурентоспроможність продукції;

- розвиток інновацій та технологій: для збереження позитивної тенденції в матеріаловіддачі варто інвестувати в нові технології, які дозволяють зменшити витрати та підвищити продуктивність на одиницю витрачених ресурсів.

Загалом, підприємство покращило свою ефективність як у використанні основних фондів, так і в управлінні матеріальними ресурсами, що дозволяє зменшити витрати та підвищити виробничу ефективність.

2.3. Аналіз фінансової стійкості підприємства ТОВ «Аква косметикс груп»

Фінансова стійкість характеризує здатність підприємства стабільно виконувати свої фінансові зобов'язання в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Вона відображає здатність підприємства підтримувати баланс між власними та позиковими коштами, ефективно використовувати свої ресурси та забезпечувати необхідну ліквідність.

Фінансова стійкість визначається через такі фактори:

- власний капітал: наявність достатньої частки власних коштів у структурі активів підприємства дозволяє зменшити залежність від позикових коштів і знижує ризик фінансових труднощів;
- ліквідність: підприємство повинно мати можливість покривати свої зобов'язання за рахунок оборотних активів;
- рентабельність: прибутковість і ефективність діяльності підприємства є важливими показниками фінансової стійкості;
- збалансованість структури капіталу: надмірна заборгованість може призвести до дефіциту ліквідності, що погіршить фінансову стійкість підприємства .

«Вивчення праць українських і зарубіжних вчених, присвячених проблемам аналізу і оцінки фінансової стійкості підприємства надало змогу виділити наступні основні складові аналізу фінансової стійкості підприємства: Аналіз структури джерел фінансування (структури капіталу)»[1, с. 148].

Отже, для оцінки фінансової стійкості підприємства розглянемо структури джерел фінансування підприємства, а саме пасиву балансу, розрахувавши

фінансові коефіцієнти: Коефіцієнт фінансової стійкості, Коефіцієнт фінансової стабільності, Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії), Коефіцієнт фінансової залежності, Коефіцієнт фінансового ризику (левериджу), Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів за період 2020-2023 роки, дивіться табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз структури джерел фінансових ресурсів за 2020-2023 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
					2021/2020	2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт фінансової стійкості (КФС)	5,98	6,2	3,66	7,56	0,22	-2,54	3,90
Коефіцієнт фінансової стабільності (КФСтаб)	0,67	0,65	0,67	0,67	-0,02	0,02	0,00
Коефіцієнт фінансової незалежності (КФН)	0,58	0,57	59	0,59	-0,01	58,43	-58,41
Коефіцієнт фінансової залежності (КФЗ)	0,1	0,09	0,16	0,08	-0,01	0,07	-0,08
Коефіцієнт фінансового ризику (КФР)	0,17	0,16	0,27	0,13	-0,01	0,11	-0,14
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (КДЗПК)	0,13	0,13	0,12	0,12	0,00	-0,01	0,00

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

Виходячи з аналізу коефіцієнтів можна зробити наступні висновки:

Коефіцієнт фінансової стійкості (Кфс) в усі роки значно перевищує значення 0,8, що свідчить про високу фінансову стійкість підприємства.

Коефіцієнт фінансової стабільності (Кфст) коливається в межах 0,65-0,67, що є гарним показником фінансової стабільності.

Коефіцієнт фінансової незалежності (Кфн) також знаходиться на високому рівні (від 0,57 до 0,59), що вказує на хорошу автономію підприємства.

Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз) залишається на низькому рівні, що свідчить про невелику залежність від позикового капіталу.

Коефіцієнт фінансового ризику (Кфр) є відносно низьким, що свідчить про невисокий рівень фінансового ризику.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кдзк) також на

низькому рівні, що підтверджує, що підприємство не сильно залежить від довгострокових позик.

Оцінка фінансової стійкості підприємства потребує розрахунку не тільки структури фінансових ресурсів та й напрямків їх використання. Для цього необхідно проаналізувати забезпечення окремих активів джерелами їх фінансування в два способи: абсолютні та відносні показники.

Абсолютні показники фінансової стійкості, див. табл. 2.10, та визначити тип фінансової стійкості.

Наявність власного оборотного капіталу, розраховується як різниця між власним капіталом і необоротними активами:

$$\text{ВОК} = \text{I р. ПБ} - \text{I р. АБ} \quad (2.1)$$

Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і затрат, розраховується шляхом додавання до власних оборотних коштів величини довгострокових пасивів:

$$\text{РК} = \text{ВОК} + \text{II р. ПБ} \quad (2.2)$$

Загальна величина основних джерел формування запасів і затрат, розраховується додаванням до власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і затрат суми короткострокових кредитів і позикових коштів:

$$\text{РК} = \text{II р. АБ} - \text{III р. ПБ} \quad (2.3)$$

**Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості за 2020-2023 роки, тис.
грн.**

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Висновок
1. Власні оборотні кошти (ВОК) (2.1)	18282,00	18901,70	20052,00	18295,50	Надлишок власних оборотних коштів ($\Delta\text{Кво} > 0$)
2. Запаси і витрати (ЗВ) (2.2)	12655,00	14726,70	15546,90	14859,30	
3. $\Delta\text{кво}$ (Надлишок або нестача власних оборотних коштів)(2.3)	5627,00	4175,00	4505,10	3436,20	$\Delta\text{кво} > 0$, підприємство має надлишок власних оборотних коштів
4. Довгострокові кредити (РК)	21161,00	21780,70	22875,00	21118,50	
5. $\Delta\text{Квдп}$ (Надлишок або нестача власних і довгострокових позикових джерел)	8506,00	7054,00	7328,10	6259,20	$\Delta\text{Квдп} > 0$, підприємство має надлишок довгострокових джерел фінансування
6. Загальні джерела формування запасів (Кзаг)	21471,00	22045,70	25640,00	21118,50	
7. $\Delta\text{кзаг}$ (Надлишок або нестача загальних джерел формування запасів)	8816,00	7319,00	10093,10	6259,20	$\Delta\text{кзаг} > 0$, підприємство має достатньо джерел фінансування запасів
Тип фінансової стійкості					Нормальна фінансова стійкість

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

Для характеристики фінансового стану на підприємстві розглядають чотири типи фінансової стійкості.

Перший – це абсолютна фінансова стійкість. Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства фінансуються за рахунок власних коштів, що означає відсутність залежності від зовнішніх кредиторів, хоча це трапляється досить рідко. Однак абсолютну фінансову стійкість навряд чи можна вважати ідеальною, оскільки вона свідчить про те, що підприємство не використовує зовнішні джерела фінансування для своєї основної діяльності.

«Абсолютна стійкість – для забезпечення запасів і затрат достатньо власних обігових коштів; платоспроможність підприємства гарантована:

$$ЗВ < ВОК \quad (2.4)$$

або: $\Delta K_{во} > 0$

$\Delta K_{вдп} > 0$

$\Delta K_{заг} > 0$ »[1, с. 150]

Другий – нормальна фінансова стійкість. У цій ситуації підприємство для покриття запасів використовує не тільки власні кошти, але й довгострокові позикові ресурси. Такий підхід до фінансування запасів вважається «нормальним» з точки зору фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найкращим варіантом для підприємства.

«Нормальна стійкість – для забезпечення запасів і затрат, крім власних обігових коштів, залучаються довгострокові кредити та позики; платоспроможність підприємства гарантована:

$$ЗВ < РК \quad (2.5)$$

або: $\Delta K_{во} < 0$

$\Delta K_{вдп} > 0$

$\Delta K_{заг} > 0$ »[1, с. 150]

Третій – нестійкий (передкризовий) фінансовий стан. Спостерігається тимчасове порушення платоспроможності, але є можливість відновлення стабільності завдяки поповненню власних коштів, зменшенню дебіторської заборгованості та прискоренню оборотності запасів. Фінансова нестійкість вважається нормальною (допустимою), якщо сума короткострокових кредитів та позикових коштів, залучених для фінансування запасів, не перевищує загальну вартість сировини, матеріалів і готової продукції.

«Нестійкий фінансовий стан – для забезпечення запасів і затрат, крім власних обігових коштів і довгострокових кредитів та позик, залучаються короткострокові кредити і позики; платоспроможність підприємства порушена

але її можна відновити:

$$ЗВ < Кзаг \quad (2.6)$$

або: $\Delta Кво < 0$

$\Delta Квдп < 0$

$\Delta Кзаг > 0$ »[1, с. 151]

Четвертий – кризовий фінансовий стан. Підприємство знаходиться на межі банкрутства, оскільки його грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають навіть кредиторської заборгованості та прострочених кредитів.

«Кризовий фінансовий стан – для забезпечення запасів і витрат не вистачає джерел їх формування; підприємству загрожує банкрутство. Керівництву підприємства необхідно негайно з'ясувати причини такого стану, розробляти заходи щодо відтворення фінансової стійкості:

$$ЗВ > Кзаг \quad (2.7)$$

або: $\Delta Кво < 0$

$\Delta Квдп < 0$

$\Delta Кзаг < 0$ »[1, с. 151]

З табл. 2.10 можна зробити наступні висновки, що ТОВ «Аква косметикс груп» має нормальну стійкість, тобто здатне до забезпечення запасів та витрат, не лише за рахунок власних обігових коштів, а й залученням довгострокових кредитів та позик. При цьому платоспроможність підприємства гарантована на найближчі періоди.

Відповідно необхідно проаналізувати відносні показники фінансової стійкості: коефіцієнт інвестування (розраховується як відношення власного капіталу до суми необоротних активів підприємства), індекс постійного активу (обернений до коефіцієнта інвестування), коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу (розраховується відношенням власного оборотного капіталу до власного капіталу), коефіцієнт маневреності робочого капіталу (розраховується

як відношення робочого капіталу до загальної величини постійних пасивів), коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними коштами (розраховується відношення суми власного оборотного капіталу до матеріальних запасів), коефіцієнт покриття запасів робочим капіталом (розраховується шляхом ділення робочого капіталу на загальну величину запасів і витрат), коефіцієнт стабільності структури оборотних коштів (розраховується як відношення суми власних оборотних коштів до всієї сукупності оборотних коштів), коефіцієнт забезпечення робочим капіталом (розраховується як відношення робочого капіталу до загальної величини оборотних активів підприємства) (див. табл. 2.11) для визначення ступені забезпечення окремих активів джерелами фінансування.

Таблиця 2.11

Аналіз відносних показників фінансової стійкості за 2020-2023 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення			Нормативне значення
					2021/2020	2022/2021	2023/2022	
Коефіцієнт інвестування (Кінв)	0,75	0,58	0,56	1,02	-0,17	-0,02	0,46	≥ 1
Індекс постійного активу (ША)	0,30	0,26	0,22	0,65	-0,04	-0,04	0,43	< 1
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу (Кман)	0,30	0,33	0,31	0,33	0,03	-0,02	0,02	0,2 – 0,5
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,33	0,32	0,33	0,41	-0,01	0,01	0,08	$\geq 0,5$
Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними коштами (Кмз)	0,13	0,14	0,13	0,14	0,01	-0,01	0,01	0,6 – 0,8
Коефіцієнт покриття запасів робочим капіталом	0,31	0,30	0,31	0,37	-0,01	0,01	0,06	≥ 1
Коефіцієнт стабільності структури оборотних коштів	0,27	0,25	0,24	0,29	-0,02	-0,01	0,05	$\geq 0,1$
Коефіцієнт забезпечення робочим капіталом	0,24	0,25	0,25	0,27	0,01	0,00	0,02	$\geq 0,5$

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Аква косметикс груп»

Виходячи з аналізу даних про відносні показники фінансової стійкості (див. табл. 2.11) можна зробити такі висновки:

Коефіцієнт інвестування (Кінв) знизився з 2020 по 2022 роки, що свідчить про зменшення частки власного капіталу в покритті необоротних активів. Однак у 2023 році коефіцієнт зріс до 1,02, що є позитивним явищем, оскільки значення більше 1 є оптимальним, і свідчить про стійкість та здатність покривати основний капітал власними коштами.

Індекс постійного активу (ІПА): зниження цього показника до 2022 року є нормальним, оскільки значення менше 1 є оптимальним для підприємства. Однак у 2023 році різке збільшення індексу до 0,65 може свідчити про наявність короткострокових зобов'язань у фінансуванні необоротних активів, що збільшує фінансові ризики підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу (Кман) стабільний і знаходиться в межах прийнятних значень для України (0,2-0,5). Це свідчить про достатній рівень маневреності власного капіталу і здатність підприємства покривати поточні витрати без значних ризиків.

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу: зростання цього коефіцієнта в 2023 році є позитивним, оскільки він свідчить про збільшення частки постійного капіталу в обігу, що знижує фінансові ризики підприємства і забезпечує більшу гнучкість у використанні ресурсів.

Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними коштами (Кмз): низький і свідчить про те, що матеріальні запаси значною мірою покриваються позиковими коштами. Це може бути ризикованим, якщо підприємство має надлишкові запаси, що не фінансуються власними коштами.

Коефіцієнт покриття запасів робочим капіталом: зростання цього коефіцієнта в 2023 році свідчить про покращення фінансування виробничого процесу за рахунок постійних пасивів. Це позитивний сигнал для фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт стабільності структури оборотних коштів стабільний, але невелике зростання в 2023 році є позитивним, оскільки свідчить про зростання частки власних оборотних коштів у загальній сумі оборотних коштів. Це підвищує фінансову стійкість підприємства.

Коефіцієнт забезпечення робочим капіталом: зростання цього показника є позитивним, оскільки воно свідчить про те, що підприємство фінансує більшу частину своїх оборотних активів за рахунок постійних пасивів. Це знижує ризик втрати платоспроможності в довгостроковій перспективі.

Загалом, підприємство демонструє покращення в ряді показників, зокрема в коефіцієнті інвестування, коефіцієнті маневреності робочого капіталу та коефіцієнті покриття запасів робочим капіталом. Зокрема, у 2023 році значення цих коефіцієнтів покращились, що свідчить про покращення фінансової стійкості та здатність покривати свої зобов'язання за рахунок власних ресурсів. Проте варто звернути увагу на збільшення індексу постійного активу та низький коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними коштами, що може вказувати на певні фінансові ризики. В цілому, підприємство має стабільну фінансову позицію, з низькими ризиками неплатоспроможності в короткостроковій перспективі. Підприємство потребує підвищення фінансової гнучкості та маневреності капіталу, а також зниження залежності від позикових коштів, щоб зменшити потенційні фінансові ризики.

Висновки до розділу 2

1. Надано організаційно-економічну характеристику характеристику ТОВ «Аква косметикс груп», що займається виробництвом косметичних засобів та товарів для дому. Заснована в 1998 році, компанія успішно розвивається, зберігаючи лідируючі позиції на ринку завдяки інноваційним підходам і високій якості продукції. Організаційна структура підприємства є лінійно-функціональною, що забезпечує чітке розподілення обов'язків серед підрозділів, зокрема бухгалтерії, відділів кадрів, збуту, маркетингу, а також 4 виробничих підрозділів. Керівництво підприємства зосереджене на стратегії розвитку, а директор несе відповідальність за щоденне управління. За період з 2020 по 2023 роки чисельність працівників скоротилася на 37,12%, що свідчить про

оптимізацію і автоматизацію виробництва. ТОВ «Аква Косметикс Груп» демонструє стабільний ріст доходів, зокрема завдяки збільшенню попиту на свою продукцію, при цьому витрати на виробництво зростають через підвищення собівартості та витрат на сировину.

2. Проведено аналіз основних фінансових показників ТОВ «Аква Косметикс Груп» за період з 2020 по 2023 рік, дані свідчать про позитивні зміни в його фінансовому стані. Коефіцієнти ліквідності стабільно перебувають на рівні, що підтверджує здатність підприємства покривати зобов'язання, хоча коефіцієнт абсолютної ліквідності залишається низьким. Зниження залежності від позикових коштів та збільшення частки власного капіталу сприяє фінансовій незалежності. Оборотноість коштів покращилася, що свідчить про ефективніше використання ресурсів, а рентабельність оборотних коштів збільшилась. В цілому, підприємство досягло значних поліпшень у рентабельності, ліквідності та фінансовій стабільності, але необхідно звернути увагу на ефективне управління основними засобами для подальшого розвитку.

3. Проведено аналіз фінансової стійкості ТОВ «Аква Косметикс Груп» за 2020-2023 роки вказує на стабільну фінансову стійкість компанії. Коефіцієнт фінансової стійкості (КФС) протягом всіх років перевищував 0,8, що свідчить про високу здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання. Показники фінансової стабільності, зокрема КФС_{стаб} і КФН, коливалися в межах 0,65-0,67 та 0,57-0,59 відповідно, що підтверджує хорошу фінансову стабільність і незалежність від позикових коштів. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості виявив надлишок власних оборотних коштів, показник наявності власних оборотних коштів за всі роки перевищував нульову межу, що вказує на нормальну фінансову стійкість підприємства. Загалом, аналіз показників свідчить про те, що підприємство має стабільну фінансову позицію з низьким рівнем фінансових ризиків і здатне виконувати свої зобов'язання як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, хоча певні ризики, зокрема, через забезпечення матеріальних запасів позиковими коштами, все ж існують.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Шляхи забезпечення фінансової стійкості підприємства за допомогою інструментів фінансового управління

Забезпечення фінансової стійкості підприємства є важливим завданням для кожного бізнесу, оскільки стабільність фінансового стану впливає на його здатність ефективно функціонувати, розвиватися та адаптуватися до змін на ринку. Для досягнення цієї стійкості важливо використовувати різноманітні інструменти та методи фінансового управління. Основні інструменти та методи, що сприяють забезпеченню фінансової стійкості підприємства дивіться в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Інструменти та методи покращення управління фінансовою стійкістю

Інструмент фінансового управління	Опис
1. Управління капіталом	
Фінансування через власний та позиковий капітал	Забезпечення збалансованої структури капіталу між власними та позиковими джерелами з метою зниження фінансових ризиків та підтримки платоспроможності підприємства.
Залучення додаткових інвестицій	Залучення інвестицій для зміцнення фінансової стійкості та зменшення залежності від зовнішніх боргів.
2. Бюджетування та фінансове планування	
Складання фінансових планів	Прогнозування фінансових потреб для забезпечення стійкості та планування витрат, що дозволяє підприємству уникати фінансових труднощів та підтримувати ліквідність.
Бюджетування витрат та доходів	Розробка бюджету для контролю витрат і доходів підприємства з метою збереження фінансової стійкості у нестабільних економічних умовах.
3. Управління ліквідністю	
Контроль за оборотним капіталом	Збереження оптимального рівня оборотних коштів для безперебійної діяльності та розрахунків з постачальниками та працівниками.
Оптимізація дебіторської та кредиторської заборгованості	Встановлення збалансованого рівня дебіторської та кредиторської заборгованості для уникнення ліквідних проблем.

Продовження таблиці 3.1

4. Аналіз та управління ризиками	
Страховання ризиків	Використання страхування для зниження фінансових втрат внаслідок непередбачених обставин.
Диверсифікація бізнесу	Розподіл активів на різні напрямки для зниження залежності від одного ринку чи продукту.
Моніторинг та управління фінансовими ризиками	Постійний аналіз змін ринку, процентних ставок, валютних коливань та законодавчих змін для своєчасного реагування на фінансові ризики.
5. Фінансова аналітика	
Аналіз фінансової звітності	Використання фінансових коефіцієнтів для оцінки здатності підприємства до генерування прибутку та збереження фінансової стійкості.
Фінансові прогнози та моделювання	Прогнозування фінансових результатів для адаптації до можливих змін на ринку та внутрішньому середовищі підприємства.
6. Контроль за витратами та управління собівартістю	
Оптимізація витрат	Аналіз витрат та пошук шляхів для їх зниження без втрати якості продукту чи послуг, що дозволяє підвищити рентабельність та фінансову стійкість.
Впровадження ефективних технологій	Інвестиції в технологічні інновації для зниження витрат на виробництво та збільшення прибутку.
7. Управління рентабельністю	
Політика цін та знижок	Гнучка цінова політика та система знижок для підвищення рентабельності бізнесу.
Поліпшення обсягів виробництва	Використання виробничих потужностей для максимального скорочення витрат на одиницю продукції, що допомагає збільшити прибуток.
8. Інвестування та використання капіталу	
Інвестиції в розширення та модернізацію	Вкладення в нові проекти та модернізацію для збереження конкурентоспроможності та довгострокової фінансової стійкості.
Інвестування в дослідження та розвиток (R&D)	Створення нових продуктів або вдосконалення існуючих для підвищення доходів та зменшення залежності від традиційних ринків.
9. Управління податковими ризиками	
Оптимізація податкових зобов'язань	Використання методів податкового планування для зменшення податкового тягаря та підвищення фінансової стійкості підприємства.
Моніторинг змін у законодавстві	Регулярний моніторинг змін у податковому законодавстві для своєчасної адаптації підприємства до нових умов.
10. Відносини з фінансовими установами	
Налагодження взаємовигідних відносин з банками та кредиторами	Установлення надійних відносин з банками для забезпечення доступу до фінансування на вигідних умовах, що дозволяє підприємству розширювати діяльність.

Джерело: складено автором

Визначення шляхів для забезпечення фінансової стійкості та інструментів управління на підприємстві, потребує прогнозування основних показників та сценаріїв розвитку.

На основі оцінки поточної фінансової ситуації товариства завдяки аналізу балансу ТОВ «Аква косметикс груп», звіту про прибутки та збитки та рух грошових коштів, визначено сильні та слабкі сторони, можливості та загрози, які

можуть вплинути на стан підприємства, дивіться рис. 3.1.

<p>Сильні сторони – Strengths</p> <p>Великий асортимент товарів Нормальна фінансова стійкість Розробка для великих лейблів Якість міжнародних стандартів Позитивна репутація компанії Імідж надійного партнера</p>	<p>Слабкі сторони – Weaknesses</p> <p>Висока плинність персоналу Нестабільна економічна ситуація Низький рівень інвестування Низький рівень реклами</p>
<p>Можливості – Opportunities</p> <p>Розширення ринку та виробництва Підвищення ефективності використання капіталу Інвестиції в нові технології та інновації Розширення асортименту Партнерства та стратегічні альянси</p>	<p>Загрози – Threats</p> <p>Зміни в регуляторному середовищі Нестабільна економічна ситуація Посилення ролі наявних на ринку конкурентів Зменшення можливих шляхів для експорту на ринку</p>

Рис. 3.1 SWOT-аналіз ТОВ «Аква косметикс груп»

SWOT-аналіз — це стратегічний інструмент, який використовується для оцінки сильних і слабких сторін організації, а також можливостей і загроз, що виникають у її зовнішньому середовищі. SWOT-аналіз дозволяє компанії або організації зібрати інформацію, необхідну для розробки ефективних стратегій і прийняття рішень.

SWOT — це абревіатура, що складається з чотирьох елементів:

«1. S (Strengths) — Сильні сторони: Внутрішні переваги організації, які можуть допомогти їй досягти своїх цілей. Це те, що компанія робить добре або має у своєму розпорядженні для досягнення конкурентних переваг.

2. W (Weaknesses) — Слабкі сторони: Внутрішні недоліки організації, які можуть обмежувати її здатність досягати цілей або конкурентних переваг.

3. O (Opportunities) — Можливості: Зовнішні фактори, які можуть бути використані організацією для досягнення її цілей або покращення результатів.

4. T (Threats) — Загрози: Зовнішні фактори, які можуть негативно вплинути на діяльність організації і створити ризики для її успіху» [27, с. 426].

SWOT-аналіз є важливим інструментом для розробки стратегій підприємств, а також для оцінки конкурентоспроможності та прийняття обґрунтованих рішень щодо розвитку.

ТОВ «Аква косметикс груп» демонструє високу фінансову стійкість та має значний потенціал для подальшого розвитку, однак є певні слабкі сторони, що потребують уваги. Основними загрозами є економічна нестабільність та висока конкуренція на ринку, тому підприємству слід зосередитися на розробці відповідних стратегій.

Стратегії для покращення фінансового стану підприємства включають різноманітні заходи, які допомагають поліпшити фінансові показники, забезпечити стабільний фінансовий стан, збільшити прибутковість, знизити фінансові ризики та забезпечити стійкість у довгостроковій перспективі. Такі стратегії мають на меті зниження фінансових ризиків, підвищення рентабельності, оптимізацію витрат та ефективне управління капіталом.

Компанія може використати певні стратегії для покращення фінансових результатів господарської діяльності ТОВ «Аква косметикс груп» відображені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Стратегії покращення управління фінансовою стійкістю

1	Аналіз фінансової звітності	Регулярний аналіз фінансових звітів дозволяє ідентифікувати проблемні аспекти і потенційні можливості для ефективнішого управління ресурсами.
2	Оптимізація управління оборотним капіталом	Ефективне управління запасами, дебіторською заборгованістю та кредиторською заборгованістю може покращити готівкові потоки та зменшити фінансові ризики.
3	Зниження витрат	Аудит витрат та реалізація заходів з їх зменшення можуть покращити прибутковість підприємства без втрати якості.
4	Розвиток нових продуктів або послуг	Інновації можуть сприяти збільшенню доходів через нові ринкові можливості або покращення існуючих продуктів.
5	Ефективне управління заборгованістю	Забезпечення своєчасної оплати від клієнтів допомагає уникнути проблем з ліквідністю і збільшує фінансову стійкість.
6	Оптимізація капіталовкладень	Розумне планування і управління інвестиціями в нові активи або технології може знизити витрати і підвищити ефективність виробництва.
7	Маркетинг і розвиток ринків	Інвестиції у маркетингові та продажні стратегії можуть збільшити обсяги продажів і ринкову частку.
8	Диверсифікація ризиків	Зменшення ризиків шляхом розширення асортименту продукції або ринків збуту може забезпечити більшу стійкість до змін у макроекономічному середовищі.
9	Управління ризиками	Визначення, оцінка та мінімізація ризиків фінансових збитків, пов'язаних з валютними коливаннями, процентними ставками та іншими чинниками.

Продовження таблиці 3.2

10	Підвищення кваліфікації персоналу	Інвестування у навчання та розвиток співробітників може підвищити їх продуктивність і сприяти інноваціям в управлінні фінансами.
----	-----------------------------------	--

Джерело: складено автором

Ці методи мають бути адаптовані відповідно до конкретних умов і потреб підприємства для досягнення фінансової стійкості і підвищення його конкурентоспроможності.

Для ТОВ «Аква косметикс груп» напрямки удосконалення можуть бути спрямовані на покращення фінансової стійкості, збільшення прибутковості, оптимізацію витрат, а також забезпечення сталого розвитку на ринку.

Відповідно до цього встановлено фінансові цілі:

- збільшення доходу;
- зменшення операційних витрат;
- зменшення кількості нереалізованої продукції.

Фінансові інструменти управління фінансовою стійкістю, які можна застосувати враховуючи стратегії розвитку та поставлені фінансові цілі вказано в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Фінансові інструменти управління фінансовою стійкістю підприємства

№	Інструмент фінансового управління	Опис інструменту	Мета та сприяння фінансовій стійкості
1	Планування та прогнозування фінансових показників	Планування є основою для забезпечення фінансової стійкості. Це включає прогноз доходів і витрат, а також прогноз грошових потоків для передбачення майбутніх фінансових потреб підприємства та забезпечення безперебійної роботи.	Забезпечення стабільності грошових потоків, контроль витрат і зобов'язань.
4	Поліпшення рентабельності	Контроль витрат, оптимізація виробничих процесів та розширення асортименту продукції дозволяють знизити собівартість, підвищити продуктивність і зберігати маржу навіть за зниження доходів.	Підвищення прибутковості та створення додаткових фінансових ресурсів для інвестування.

Продовження таблиці 3.3

5	Аналіз фінансових показників і контроль за їх змінами	Регулярний моніторинг фінансових коефіцієнтів, таких як ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість. Проведення фінансових аналізів та ревізій для виявлення проблем на ранніх етапах.	Оцінка фінансового стану підприємства, коригування стратегії для поліпшення фінансових результатів.
6	Управління ризиками	Страхування активів від можливих ризиків (зниження попиту, зміни в законодавстві, природні катастрофи), диверсифікація доходів та ринків збуту.	Мінімізація фінансових втрат, захист від зовнішніх ризиків.
7	Вдосконалення управлінських практик	Використання сучасних технологій управління, програмного забезпечення для планування фінансів, бюджетування та аналізу. Розробка стратегічного фінансового плану, який враховує потенційні ризики та можливості на ринку.	Покращення ефективності управлінських рішень, підвищення точності прогнозів.

Джерело: складено автором

Ця таблиця надає чітке уявлення про основні інструменти фінансового управління, що можуть бути використані для забезпечення фінансової стійкості підприємства ТОВ «Аква косметикс груп». Кожен інструмент має свою роль у підтримці стабільності та розвитку підприємства.

При виконанні пропозицій наведених вище можна розраховувати на збільшення прибутку від діяльності на 10% пропорційно на наступні періоди та зниження собівартості на 5%, з врахуванням додаткових витрат на обслуговування генераторів для забезпечення безперервного виробництва в сучасних умовах та оптимізації витрат на персонал.

На основі цього розроблено прогнозний бухгалтерський баланс на 2024-2025 роки, відображений в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Прогнозний бухгалтерський баланс, активи та пасиви, тис. грн.

Назва рядка	Код рядка	2023 рік (фактичний)	2024 рік (прогноз)	2025 рік (прогноз)	Абсолютне відхилення	
					2024/ 2023	2025/ 2024
Активи						
Нематеріальні активи	1000	0	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	47,9	52,69	58,96	4,79	6,27
Основні засоби	1010	2999,1	3299,01	3629,91	299,91	330,9

Продовження таблиці 3.4

Усього за розділом I	1095	3047	3351,7	3688,87	304,7	337,17
Запаси	1100	14859,3	15603,77	17164,15	744,47	1560,38
Дебіторська заборгованість	1125	16397,5	17037,37	18741,11	639,87	1703,74
Гроші та їх еквіваленти	1165	1670,8	1670,8	1670,8	0	0
Усього за розділом II	1195	32992,6	34963,65	37576,06	1971,05	2612,41
Баланс	1300	36039,6	38315,35	41264,93	2275,75	2949,58
Пасиви						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1000,00	1000,00	1000,00	0	0
Нерозподілений прибуток	1420	20342,50	22377,72	24615,49	2035,22	2237,77
Усього за розділом I	1495	21342,50	23377,72	25615,49	2035,22	2237,77
Довгострокові зобов'язання	1595	2823,00	2823,00	2823,00	0	0
Поточні зобов'язання	1695	12062,10	12164,10	13380,51	102	1216,41
Баланс	1700	36039,60	38315,35	41264,93	2275,75	2949,58

Джерело: розраховано автором

Отже, результати даних з табл. 3.4 мають такі пояснення:

Активи:

- незавершені капітальні інвестиції та основні засоби зростають відповідно до припущень на 10% на 2024 рік і ще на 10% на 2025 рік;
- запаси і дебіторська заборгованість збільшуються відповідно на 5% на 2024 рік і на 10% на 2025 рік;
- гроші та їх еквіваленти залишаються без змін, оскільки цей показник залежить від планованих витрат і доходів.

Пасиви:

- нерозподілений прибуток збільшується на 10% у 2024 році і на ще 10% у 2025 році;
- поточні зобов'язання і довгострокові зобов'язання мають помірне збільшення, яке можна коригувати на основі фінансових потреб і зобов'язань компанії.

Цей прогноз виходить із припущення, що всі інші фактори залишаються стабільними або змінюються відповідно до вищезгаданих тенденцій, таких як зростання прибутку та зниження собівартості.

Відповідно розроблено очікувані результати за досліджуваними

показниками стосовно доходів товариства, дивіться табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Прогнозні показники фінансових результатів

Назва рядка	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Прогноз 2024 рік	Прогноз 2025 рік
Чистий дохід від реалізації продукції	93 122,00	82 401,90	80 668,50	110 866,80	121 953,48	134 148,83
Собівартість реалізованої продукції	55 513,00	54 785,10	59 119,50	81 081,50	89 190,13	98 509,65
Інші операційні доходи	2 749,00	185,90	3 619,20	263,10	289,41	318,35
Інші операційні витрати	37 788,00	27 142,10	24 069,20	24 621,70	25 086,85	25 559,20
Інші доходи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші витрати	200,00	257,50	127,90	428,40	471,55	518,71
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	95 872,00	82 587,80	84 287,70	111 129,90	122 242,54	135 467,18
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	93 502,00	82 184,70	83 316,60	106 131,60	114 748,12	126 147,56
Фінансовий результат до оподаткування	2 370,00	403,10	971,10	4 998,30	7 494,42	9 319,62
Податок на прибуток	426,00	79,90	174,80	899,70	1 295,65	1 672,50
Чистий прибуток (збиток)	1 943,00	323,20	796,30	4 098,60	6 198,77	7 647,12

Джерело: розраховано автором

Отже, результати даних з табл. 3.5 мають такі пояснення:

- чистий дохід від реалізації продукції зростає на 10% в 2024 році і на 10% у 2025 році, як показано в стовпці «прогноз 2024 рік» та «прогноз 2025 рік»;
- собівартість реалізованої продукції також зростає на 10% у 2024 році і 10% у 2025 році;
- інші операційні доходи, витрати і доходи за аналогією коригуються на 10% в кожному прогнозованому році;
- фінансовий результат до оподаткування і чистий прибуток також прогножуються з урахуванням збільшення доходів і витрат.

На основі розрахунків, прогнозується, що чистий прибуток в 2024 році складе приблизно 6 198,77 тис. грн, а в 2025 році – 7 647,12 тис. грн.

Надалі необхідний постійний моніторинг та перегляд плану. Необхідно відстежувати фінансові показники підприємства в порівнянні з бюджетом, аналізувати відхилення та корегувати стратегії за потреби. Це дозволить компанії залишатися на шляху до досягнення своїх фінансових цілей і приймати

обґрунтовані рішення для вирішення будь-яких фінансових потреб.

3.2. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю

Система управління фінансовою стійкістю – це сукупність методів, принципів, інструментів і процесів, що застосовуються для забезпечення стабільного фінансового становища організації або підприємства. Вона орієнтована на ефективне використання фінансових ресурсів, підтримання оптимального рівня ліквідності, платоспроможності та рентабельності, а також мінімізацію фінансових ризиків для досягнення довгострокової фінансової стійкості.

Система управління фінансовими ризиками повинна забезпечити виявлення, вимірювання, моніторинг та нейтралізацію ризиків. Оцінка основних методів мінімізації негативного впливу ризиків, які можуть призвести до зниження фінансової стійкості, а також їх фінансових наслідків, дозволяє визначити ряд загальних процедур управління ризиками, спрямованих на зниження фінансової стійкості підприємства, що ґрунтуються на класичних підходах.

Уникнення ризику – дозволяє повністю усунути вплив факторів ризику на всіх етапах життєвого циклу підприємства шляхом відмови від ризикових ситуацій: підвищення якості активів, рентабельності, ліквідності, диверсифікації діяльності, а також відмови від неперевіраних аудиторів, фінансових консультантів, PR-агентств та юристів.

Мінімізація ризиків – спрямована на зменшення негативних наслідків через впровадження превентивних заходів: створення резервних фондів, дотримання законодавчих вимог, формування системи корпоративного управління.

Передача ризику – покладає відповідальність за зниження ймовірності несприятливих подій на сторонні організації: страхування, хеджування ризиків за допомогою похідних цінних паперів.

Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю також включає

використання різноманітних інструментів стратегічного, поточного та оперативного фінансового менеджменту. Розробка фінансової стратегії підприємства полягає у виборі концепції управління фінансовою стійкістю, визначенні стратегічних орієнтирів та обмежень розвитку фінансової системи підприємства, а також встановленні цільових показників фінансової стійкості, див. пункт 1 розділ 3.

Отже, для забезпечення довгострокової фінансової стійкості та стабільного розвитку ТОВ «Аква косметикс груп» необхідно зосередити увагу на кількох ключових напрямках удосконалення системи фінансової стійкості, які включають:

- розробку детальних прогнозів грошових потоків на короткострокову та довгострокову перспективу, що дозволить передбачити необхідні фінансові ресурси для розвитку підприємства та виплат по зобов'язаннях;
- використання сучасних програмних рішень для автоматизації процесу прогнозування, що дозволить підвищити точність фінансових планів та скоротити час на їх складання;
- розробка кількох сценаріїв розвитку (песимістичного, оптимістичного та реалістичного), що дозволить гнучко реагувати на зміни в ринкових умовах та забезпечити фінансову стабільність навіть у кризових ситуаціях.

Для розробки сценаріїв розвитку підприємства (песимістичного, оптимістичного та реалістичного) на основі наданої фінансової звітності за 2020-2023 роки, ми можемо здійснити прогноз розвитку фінансових результатів підприємства з урахуванням можливих змін на ринку та в діяльності компанії.

Песимістичний сценарій передбачає негативний розвиток ситуації на ринку та всередині підприємства. Причини для такого розвитку можуть включати економічні труднощі, зниження попиту на продукцію, підвищення витрат або зростання конкурентного тиску.

Дохід від реалізації: падіння попиту, зростання витрат, можливе зниження обсягу продажів на 10-15% щорічно.

Собівартість продукції: підвищення вартості сировини, енергоносіїв, транспортних витрат може призвести до збільшення собівартості на 5-7%

щорічно.

Інші операційні доходи та витрати: прогнозується зниження операційних доходів, можливе збільшення витрат на утримання підприємства через падіння ефективності.

Чистий прибуток: підприємство може зазнати зниження чистого прибутку, або навіть збитків через низьку рентабельність, зростання витрат та податкових навантажень.

Оптимістичний сценарій передбачає позитивний розвиток, зростання попиту, підвищення ефективності та зниження витрат. Компанія може отримати вигоду від збільшення ринку, нових технологій, поліпшення управлінських практик або зростання економічної активності в країні.

Дохід від реалізації: прогнозується зростання на 15-20% щорічно за рахунок розширення ринку, збільшення попиту або підвищення ефективності реалізації продукції.

Собівартість продукції: зниження собівартості на 5-7% за рахунок оптимізації виробництва, зниження витрат на сировину чи енергоносії.

Інші операційні доходи та витрати: можливе збільшення інших доходів, зниження витрат через підвищення ефективності роботи підприємства.

Чистий прибуток: в результаті зростання доходів і оптимізації витрат очікується значне збільшення чистого прибутку.

Реалістичний сценарій передбачає, що підприємство буде працювати в умовах помірного розвитку. Передбачається стабільне зростання попиту, помірне підвищення витрат, без значних коливань на ринку.

Дохід від реалізації: прогнозується помірне зростання доходу на 5-7% щорічно.

Собівартість продукції: збільшення собівартості на 3-5% щорічно через підвищення цін на сировину та енергоносії.

Інші операційні доходи та витрати: мінімальні зміни, помірне зростання інших доходів та витрат.

Чистий прибуток: підприємство отримає помірне зростання чистого

прибутку, але він залишатиметься стабільним.

Отримані результати сценаріїв розвитку див. табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Прогнозні сценарії розвитку, тис. грн.

Показник	2023 рік (фактичні дані)	Песимістичний сценарій	Реалістичний сценарій	Оптимістичний сценарій
Чистий дохід від реалізації	110 866,80	95 000,00 (-10%)	115 000,00 (+4%)	130 000,00 (+17%)
Собівартість реалізованої продукції	81 081,50	85 000,00 (+5%)	80 000,00 (-3%)	75 000,00 (-7%)
Чистий прибуток	4 098,60	2 000,00 (-51%)	4 500,00 (+10%)	7 000,00 (+71%)

Джерело: розраховано автором

У кожному з цих сценаріїв підприємство розвивається по-різному, і вибір сценарію залежить від багатьох факторів, таких як економічна ситуація, внутрішні зміни в підприємстві, конкурентне середовище та інші. Реалістичний сценарій є найбільш ймовірним, але для забезпечення стабільного розвитку підприємству необхідно враховувати й оптимістичні, і песимістичні прогнози, щоб бути готовим до можливих змін на ринку.

Для покращення фінансової стійкості важливо забезпечити правильне співвідношення між власним та позиковим капіталом. Це можна досягти через:

- залучення інвестицій для збільшення власного капіталу компанії. Це може бути через залучення зовнішніх інвесторів, випуск нових акцій або додаткові випуски акцій для поточних акціонерів;
- зменшення залежності від позикових коштів шляхом оптимізації боргового навантаження. Наприклад, шляхом реструктуризації заборгованості, зниження процентних витрат і покращення платоспроможності підприємства;
- рефінансування боргів за вигіднішими умовами. Це дозволить знизити витрати на обслуговування боргів та зменшити фінансові ризики.

Ліквідність підприємства має критичне значення для забезпечення фінансової стійкості. Для ефективного управління ліквідністю необхідно:

- розробити систему моніторингу та прогнозування ліквідності на

основі детальних фінансових планів та аналізу грошових потоків. Це дозволить підприємству ефективно управляти грошовими коштами, що надходять та витрачаються;

- оптимізувати структуру оборотних активів, зокрема, знизити дебіторську заборгованість, збільшити оборотність запасів та прискорити обіг коштів у рамках підприємства;

- впровадити систему управління дебіторською заборгованістю, включаючи покращення умов платежу для клієнтів і використання фінансових інструментів для зменшення ризиків прострочених боргів.

Підвищення рентабельності є важливим аспектом для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Це можна досягти через:

- оптимізацію витрат на виробництво, збут та управлінські витрати. Це дозволить зберігати високі рівні рентабельності навіть при можливому зниженні обсягів продажів;

- впровадження сучасних методів управління виробництвом та технологій, що знижують витрати і підвищують ефективність використання ресурсів;

- розширення асортименту продукції та освоєння нових ринків збуту, що дозволить знизити ризики залежності від однієї групи товарів або ринків.

Для мінімізації можливих збитків від фінансових ризиків підприємство необхідно:

- впровадити стратегії страхування для захисту від основних ризиків, таких як ризик зниження попиту на продукцію, валютні ризики або природні катастрофи, що можуть негативно вплинути на фінансову стійкість компанії;

- забезпечити диверсифікацію доходів та ринків збуту, щоб зменшити залежність від одного джерела доходу або одного ринку;

- впровадити ефективну систему моніторингу і управління валютними ризиками, що особливо важливо при роботі з іноземними контрагентами.

Використання новітніх технологій дозволить підвищити ефективність управлінських рішень і точність фінансових прогнозів:

- автоматизація процесів фінансового планування, обліку та звітності за допомогою ERP-систем і програмних рішень для аналізу фінансів допоможе зменшити людський фактор та покращити оперативність у прийнятті рішень;

- використання технологій для прогнозування та аналізу даних дозволить точно оцінювати ринкові тенденції, що в свою чергу допоможе оперативно коригувати фінансову стратегію.

Ефективне управління фінансами потребує висококваліфікованого персоналу, тому важливим напрямом є:

- підвищення фінансової грамотності співробітників підприємства, особливо керівників середньої ланки, для забезпечення правильного розуміння фінансових показників і їхнього впливу на результати діяльності;

- розвиток корпоративної культури, орієнтованої на ефективність та прозорість у фінансових питаннях, що дозволить покращити взаємодію між підрозділами і знизити внутрішні фінансові ризики.

Для забезпечення стабільного розвитку ТОВ «Аква косметикс груп» необхідно впровадити політику залучення додаткових інвестицій:

- активно шукати можливості залучення додаткових інвестицій, як через венчурні фонди, так і через кредитування на вигідних умовах;

- розширювати участь в державних програмах підтримки інвестицій, що дозволяють отримати державні субсидії або гранти для розвитку нових технологій чи інновацій.

Отже, забезпечення фінансової стійкості ТОВ «Аква косметикс груп» потребує комплексного підходу до удосконалення фінансового управління. Удосконалення фінансового планування, оптимізація структури капіталу, покращення ліквідності та рентабельності, а також управління ризиками — це основні напрями, які допоможуть підвищити стійкість підприємства до фінансових і економічних змін. Впровадження сучасних технологій та стратегічних ініціатив сприятиме створенню фінансово стабільної платформи для розвитку та зростання ТОВ «Аква косметикс груп».

Висновки до розділу 3

1. Визначено шляхи забезпечення фінансової стійкості підприємства за допомогою інструментів фінансового управління :управління капіталом, що включає збалансовану структуру власного та позикового капіталу, а також залучення додаткових інвестицій для зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування; планування та прогнозування фінансових показників, що дозволяє забезпечити стабільність грошових потоків і контролювати витрати, що сприяє утриманню ліквідності підприємства. Для зниження ризиків – інструменти управління ризиками, такі як страхування, диверсифікація доходів і ринків збуту, а також регулярний моніторинг фінансових коефіцієнтів; підвищення рентабельності через контроль витрат і оптимізацію виробничих процесів. Всі ці методи дозволяють забезпечити фінансову стійкість підприємства, підвищити його конкурентоспроможність і створити умови для сталого розвитку в умовах змінного економічного середовища.

2. Визначено шляхи удосконалення управління фінансовою стійкістю за комплексним підходом, який включає кілька основних напрямків: розробка прогнозів грошових потоків на короткострокову та довгострокову перспективу для визначення потреби у фінансових; для підвищення точності планів і зменшення часу на їх складання слід використовувати сучасні програмні рішення для автоматизації процесів фінансового прогнозування. Розробка кількох сценаріїв розвитку підприємства для забезпечення гнучкості в умовах змінюваного ринкового середовища та оперативного реагування. З метою забезпечення стабільності необхідно ефективно керувати ліквідністю підприємства, оптимізувати структуру оборотних активів, знижуючи дебіторську заборгованість і прискорюючи оборотність запасів; забезпечити баланс між власним та позиковим капіталом, знижуючи залежність від позикових коштів через рефінансування боргів за вигіднішими умовами. Впровадження новітніх технологій, автоматизація фінансових процесів і підвищення фінансової

грамотності співробітників є критичними для ефективного управління. Важливим є також залучення інвестицій через різні канали, що дозволить забезпечити фінансову стабільність і підтримати довгостроковий розвиток підприємства.

ВИСНОВКИ

1. Досліджено сутність управління фінансовою стійкістю підприємства, яка є ключовим аспектом його довгострокової стабільності та успішності розвитку, визначається здатністю підтримувати баланс між доходами та витратами, забезпечувати своєчасне виконання фінансових зобов'язань і адаптуватися до змін на ринку. Вона базується на ефективному управлінні фінансовими ресурсами, збереженні стабільної ліквідності та платоспроможності, а також здатності підприємства до самофінансування та розширення. Висока фінансова стійкість дозволяє підприємствам залучати інвестиції, отримувати кредити на вигідних умовах і забезпечувати конкурентоспроможність на ринку, навіть в умовах економічної невизначеності. Вона також допомагає підприємству здійснювати інвестиції в інновації та модернізацію, що сприяє його розвитку і довгостроковому успіху. Тому управління фінансовою стійкістю є важливим елементом стратегічного та операційного управління, яке включає аналіз фінансових показників, планування та ризик-менеджмент для підтримки стабільності та розвитку підприємства в умовах мінливого економічного середовища.

2. Визначено характеристику чинників впливу на фінансову стійкість підприємства, що можуть бути класифікованими за різними ознаками. Серед них внутрішні фактори, такі як структура капіталу, рентабельність, ліквідність, фінансова дисципліна, а також ефективне управління ризиками, мають безпосередній вплив на здатність підприємства стабільно функціонувати. Зовнішні фактори, зокрема економічне середовище, податкове законодавство, рівень конкуренції, попит на продукцію та технологічний розвиток, також значною мірою визначають фінансову стійкість. Вони можуть змінюватися під впливом глобальних економічних процесів або законодавчих змін, що може призвести до виникнення ризиків або нових можливостей для підприємства. Важливе значення мають як поточні, так і перспективні фактори впливу, оскільки зміни, що відбуваються в короткостроковій чи довгостроковій перспективах,

можуть істотно змінити фінансову ситуацію компанії. Наприклад, інфляція, зміни в процентних ставках чи валютні коливання можуть вплинути на ліквідність і рентабельність підприємства. У цьому контексті ефективне управління як внутрішніми ресурсами підприємства, так і адаптація до змін зовнішнього середовища є ключовими для забезпечення його фінансової стабільності та стійкості в умовах невизначеності.

3. Досліджено основи управління фінансовою стійкістю підприємства, які є важливим елементом загального управління, що включає комплекс методів і підходів, спрямованих на забезпечення стабільного фінансового стану. Його основною метою є підтримка ліквідності, платоспроможності, максимізація рентабельності та фінансова незалежність підприємства. Ключовими аспектами цієї діяльності є оцінка фінансових показників, таких як ліквідність і платоспроможність, а також розробка стратегії для зниження фінансових ризиків і забезпечення довгострокового розвитку. Процес управління фінансовою стійкістю включає етапи, від визначення цілей і задач до моніторингу та коригування стратегії. Важливими інструментами цього процесу є планування фінансів, бюджетування, аналіз фінансових показників, оптимізація структури капіталу та управління ліквідністю. Застосування комплексних стратегій дозволяє підприємствам підтримувати фінансову стабільність в умовах змінюваного економічного середовища та забезпечувати свою здатність виконувати фінансові зобов'язання.

4. Надано організаційно-економічну характеристику ТОВ «Аква косметикс груп», що займається виробництвом косметичних засобів та товарів для дому. Заснована в 1998 році, компанія успішно розвивається, зберігаючи лідируючі позиції на ринку завдяки інноваційним підходам і високій якості продукції. Від початку діяльності, коли компанія стала першою в Україні, що виробляла морську сіль для ванн, до сьогоднішнього дня, «Аква Косметикс Груп» вийшла на міжнародні ринки, зокрема, до країн СНД, ЄС та Близького Сходу. Організаційна структура підприємства є лінійно-функціональною, що забезпечує чітке розподілення обов'язків серед підрозділів, зокрема бухгалтерії,

відділів кадрів, збуту, маркетингу, а також виробничих підрозділів. Керівництво підприємства зосереджене на стратегії розвитку, а директор несе відповідальність за щоденне управління. За період з 2020 по 2023 роки чисельність працівників скоротилася на 37,12%, що свідчить про оптимізацію і автоматизацію виробництва. ТОВ «Аква Косметикс Груп» демонструє стабільний ріст доходів, зокрема завдяки збільшенню попиту на свою продукцію, при цьому витрати на виробництво зростають через підвищення собівартості та витрат на сировину. Успіх компанії забезпечується постійним оновленням асортименту, ефективною маркетинговою стратегією та інвестиціями в нові технології, що дозволяють зберігати конкурентоспроможність на ринку.

5. Проведено аналіз основних фінансових показників ТОВ «Аква Косметикс Груп» за період з 2020 по 2023 рік, дані свідчать про позитивні зміни в його фінансовому стані. Коефіцієнти ліквідності стабільно перебувають на рівні, що підтверджує здатність підприємства покривати зобов'язання, хоча коефіцієнт абсолютної ліквідності залишається низьким, вказуючи на недостатню кількість грошових коштів для негайних розрахунків. Зниження залежності від позикових коштів та збільшення частки власного капіталу сприяє фінансовій незалежності. Оборотноість коштів покращилася, що свідчить про ефективніше використання ресурсів, а рентабельність оборотних коштів збільшилась, підтверджуючи підвищення ефективності стратегії. Проте показники фондоддачі та фондомісткості вказують на зниження ефективності використання основних засобів, що може потребувати оновлення обладнання. В цілому, підприємство досягло значних поліпшень у рентабельності, ліквідності та фінансовій стабільності, але необхідно звернути увагу на ефективне управління основними засобами для подальшого розвитку.

6. Проведено аналіз фінансової стійкості ТОВ «Аква Косметикс Груп» за 2020-2023 роки вказує на стабільну фінансову стійкість компанії. Коефіцієнт фінансової стійкості (КФС) протягом всіх років перевищував 0,8, що свідчить про високу здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання. Показники фінансової стабільності, зокрема КФС_{стаб} і КФН, коливалися в межах 0,65-0,67 та

0,57-0,59 відповідно, що підтверджує хорошу фінансову стабільність і незалежність від позикових коштів. Коефіцієнт фінансової залежності (КФЗ) був на низькому рівні, що вказує на невелику залежність від позикового капіталу, а Коефіцієнт фінансового ризику (КФР) був низьким, що свідчить про обмежений фінансовий ризик. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості виявив надлишок власних оборотних коштів, що є позитивним фактором для компанії, оскільки це дозволяє покривати поточні зобов'язання без залучення позикових коштів. Зокрема, показник наявності власних оборотних коштів за всі роки перевищував нульову межу, що вказує на нормальну фінансову стійкість підприємства. Оцінка відносних показників також підтверджує стабільність компанії: коефіцієнт інвестування в 2023 році зріс до 1,02, що є оптимальним для фінансування необоротних активів. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу стабільний і знаходиться в межах нормальних значень, що свідчить про достатній рівень маневреності і здатність покривати поточні витрати. Загалом, аналіз показників свідчить про те, що підприємство має стабільну фінансову позицію з низьким рівнем фінансових ризиків і здатне виконувати свої зобов'язання як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, хоча певні ризики, зокрема, через забезпечення матеріальних запасів позиковими коштами, все ж існують.

7. Визначено шляхи забезпечення фінансової стійкості підприємства за допомогою інструментів фінансового управління. Одним із таких інструментів є ефективне управління капіталом, що включає збалансовану структуру власного та позикового капіталу, а також залучення додаткових інвестицій для зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Важливим є також планування та прогнозування фінансових показників, що дозволяє забезпечити стабільність грошових потоків і контролювати витрати, що сприяє утриманню ліквідності підприємства. Крім того, оптимізація управління оборотним капіталом та аналіз фінансових показників допомагають виявити слабкі місця і своєчасно коригувати стратегії для поліпшення фінансового стану. Для зниження ризиків підприємства необхідно активно застосовувати інструменти управління ризиками, такі як

страхування, диверсифікація доходів і ринків збуту, а також регулярний моніторинг фінансових коефіцієнтів. Важливу роль відіграє і підвищення рентабельності через контроль витрат і оптимізацію виробничих процесів. Всі ці методи дозволяють забезпечити фінансову стійкість підприємства, підвищити його конкурентоспроможність і створити умови для сталого розвитку в умовах змінного економічного середовища.

8. Визначено шляхи удосконалення управління фінансовою стійкістю за комплексним підходом, який включає кілька основних напрямків. Перш за все, важливо розробити детальні прогнози грошових потоків на короткострокову та довгострокову перспективу, що дозволить підприємству своєчасно визначати потребу у фінансових ресурсах для розвитку та виконання зобов'язань. Для підвищення точності планів і зменшення часу на їх складання слід використовувати сучасні програмні рішення для автоматизації процесів фінансового прогнозування. Крім того, важливим аспектом є розробка кількох сценаріїв розвитку підприємства, що забезпечить гнучкість в умовах змінюваного ринкового середовища і дозволить оперативно реагувати на кризові ситуації. З метою мінімізації фінансових ризиків та забезпечення стабільності необхідно ефективно керувати ліквідністю підприємства, оптимізувати структуру оборотних активів, знижуючи дебіторську заборгованість і прискорюючи оборотність запасів. Водночас важливо забезпечити баланс між власним та позиковим капіталом, знижуючи залежність від позикових коштів через рефінансування боргів за вигіднішими умовами. Впровадження новітніх технологій, автоматизація фінансових процесів і підвищення фінансової грамотності співробітників, а також залучення інвестицій через різні канали, що дозволить забезпечити фінансову стабільність і підтримати довгостроковий розвиток підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Багацька К.В., Головорушко Т.А., Шеремент О.О. Фінансовий аналіз: підручник. К: НУХТ, 014. 320 с.
- 2.Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. К: центр навчальної літератури, 2023. 328 с.
- 3.Бержанір І. А. Діагностика фінансової стійкості підприємств України. *Науково виробничий журнал «Інноваційна економіка»*. 2013. № 10(48). С. 34-40.
- 4.Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств. *Стаття періодики «Фінанси України»*. 2015. №3. С. 117-126.
- 5.Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. К: Центр навчальної літератури, 2009. 328 с.
- 6.Бланк І.А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. К: Ніка-Центр, 2014. 656 с.
- 7.Василенко Ю. М. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її забезпечення. *Вісник «Наукова періодика України: Економіка. Фінанси. Право.»* 2015. № 1. С. 21-25.
- 8.Гаврисюк Я. П. Оцінка фінансового стану підприємства за допомогою показників ліквідності та платоспроможності. *Вісник «Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2012. №2. С. 68-74.
- 9.Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навч. посіб. В: ВНТУ, 2013. 86 с.
- 10.Гринів Б. В. Деякі проблеми методики аналізу фінансової стійкості підприємства. *Вісник «Львівської комерційної академії. Серія: «Економічна»*. 2014. № 44. С. 123-127.
- 11.Грицино О. М. Оптимізація структури капіталу підприємств України. Грицино Олена Миколаївна, Бусленко Віктор Валерійович // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; редкол.: В. М. Федосов (голов. ред.) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2017. № 1. С. 77–97.

12.Грушевицька А. Б. Особливості оцінки фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення. *Вісник Хмельницького національного університету економіки науки*. 2013. № 2(3). С. 276-281

13.Давиденко Н. М. Стратегія забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах сучасних викликів та загроз. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2016. № 1. С. 15-19.

14.Дмитренко К. П. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, 2015. № 2, 51-56 с.

15.Докієнко Л.М. Методологічні принципи управління фінансовою стійкістю підприємств торгівлі. *Вісник КНТЕУ*. 2004. № 2. С. 63-75.

16.Дуброва Н. П., Лавиш К. О. Зміцнення фінансової стійкості підприємства шляхом підвищення прибутковості. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 2(2). С. 89-92.

17.Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: МАУП, 2001. 152 с.

18.Кампо Г. М., Дочинець Н. М. Оцінка фінансової стійкості підприємств України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2017. № 1(49). С. 150-159.

19.Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2007. 144 с.

20.Коваленко В. І. Фінансовий менеджмент: теорія і практика. Київ: Академвидав, 2017. 456 с.

21.Ковальчук М. І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК. Київ: КНЕУ, 2005. 390 с.

22.Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 10(50), С. 914-917.

23.Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посібн. Київ: «Знання», 2002. 294 с.

24.Косарева І. П., Удовика Є. М. Удосконалення системи управління

фінансовою стійкістю підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. Серія «Економіка та управління підприємством», 2018. Вип. 23, 246-252 с.

25. Костецький В. Сутнісно-теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*: електрон. наук. фахове. вид. 2018. № 23. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/48.pdf> (дата звернення: 10.12.2024)

26. Котляр М. Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів. *Науковий вісник «Фінанси України»*. 2005. № 1. С. 113–117.

27. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навчальний посібник. Одеса, 2019, 504 с.

28. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2008. 330 с.

29. Кремень В.М., Щепетков С.Я. Оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Науковий вісник «Актуальні проблеми економіки»*. 2011. № 1(12). С. 107–115.

30. Кривицька О. Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку. *Науковий вісник «Фінанси України»*. 2007. № 17(4). С. 138-143.

31. Кузик Т.А., Городня Т.А. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. №23(16). С. 191-196.

32. Лахтіонова, Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 25 с.

33. Лищенко М. О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»* 2018. №2. С. 49-57.

34. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості) : автореф. дис. на здобуття канд. екон. наук : Інститут економічного прогнозування НАН України.

Київ : Науковий світ, 2001. 17 с.

35.Марцин В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові фінансового стану підприємства. *Вісник «Наукова періодика України: Економіка. Фінанси. Право»*. 2008. № 7. С. 26–28.

36.Матейко С. В. Класифікація факторів впливу на фінансово-економічний стан підприємств. *Журнал «Держава та регіони». Серія: «Економіка та підприємництво»*. 2004. № 3. С. 133-137.

37.Опендатабот, ТОВ «АКВА КОСМЕТИКС ГРУП» URL: <https://opendatabot.ua/c/30310081> (дата звернення: 10.12.2024)

38.Офіційний сайт ТОВ «АКВА КОСМЕТИКС ГРУП» URL: <https://aquacosmetics.com.ua/> (дата звернення: 10.12.2024)

39.Русіна Ю.О., Полозук Ю.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. *International Scientific Journal*. 2015. № 2. С. 91–94.

40.Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. 2-ге видан., випр. і доп. Київ, 2005. 662 с.

41.Сусіденко О.В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика: монографія. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 128 с.

42.Ткаченко Є.Ю., Фатюха В.В., Яришко О.В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. *Журнал «Гроші, фінанси і кредит»*. № 56, 2021. С. 129-134.

43.Філімоненков О.С. Фінанси підприємства : навч. посібник. К: Кондор, 2005. 400 с.

44.Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : підручник. К: Центр навчальної літератури, 2008. 566 с.

45.Шубіна С.В. Фінансовий аналіз: практикум. К: Центр навчальної літератури, 2019, 296 с.

46.Яловий Г.К. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць*. 2011. № 8. С. 267-272.

Додаток А
Фінансова звітність малого підприємства
ТОВ «Аква косметикс груп». 2020 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	0.00
накопичена амортизація	1002	0.00	0.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	14.00	0.00
Основні засоби:	1010	1 311.00	786.00
первісна вартість	1011	5 576.00	5 465.00
знос	1012	4 264.00	4 679.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	1 326.00	786.00
II. Оборотні активи Запаси:	1100	12 101.00	12 655.00
у тому числі готова продукція	1103	2 757.00	2 523.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	16 654.00	19 252.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0.00	0.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0.00	0.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Г роші та їх еквіваленти	1165	59.00	8.00
Витрати майбутніх періодів	1170	38.00	71.00
Інші оборотні активи	1190	0.00	0.00
Усього за розділом II	1195	28 853.00	31 987.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	30 180.00	32 773.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 000.00	1 000.00
Додатковий капітал	1410	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	0.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	15 821.00	18 068.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	16 821.00	19 068.00
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	2 889.00	2 879.00
Короткострокові кредити банків	1600	310.00	310.00
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00
товари, роботи, послуги	1615	9 448.00	9 918.00
розрахунками з бюджетом	1620	60.00	65.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	0.00
розрахунками зі страхування	1625	142.00	95.00
розрахунками з оплати праці	1630	508.00	437.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	0.00	0.00
Усього за розділом III	1695	10 470.00	10 826.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
Баланс	1900	30 180.00	32 773.00

Звіти про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	93 122.00	77 750.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	55 513.00	49 061.00
Інші операційні доходи	2120	2 749.00	905.00
Інші операційні витрати	2180	37 788.00	22 993.00
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Інші витрати	2270	200.00	5 281.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	95 872.00	78 656.00
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	93 502.00	77 335.00
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	2 370.00	1 321.00
Податок на прибуток	2300	426.00	237.00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	1 943.00	1 083.00

Джерело https://clarity-project.info/edr/30310081/yearly-finances?current_year=2020

Фінансова звітність малого підприємства

ТОВ«Аква косметикс груп». 2022 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	
накопичена амортизація	1002	0.00	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	14.40	34.00
Основні засоби:	1010	555.60	356.80
первісна вартість	1011	5 818.00	6 165.20
знос	1012	5 262.40	5 808.40
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	570.00	390.80
II. Оборотні активи Запаси:	1100	14 726.70	15 546.90
у тому числі готова продукція	1103	2 286.80	2 130.80
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	18 025.50	17 176.10
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0.00	
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0.00	
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	957.30	1 636.10
Витрати майбутніх періодів	1170	113.90	24.40
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	33 823.40	34 383.50
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	34 393.40	34 774.30

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 000.00	1 000.00
Додатковий капітал	1410	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	0.00	0.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18 471.70	19 442.80
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	19 471.70	20 442.80
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	2 879.00	2 823.00
Короткострокові кредити банків	1600	265.00	2 765.00
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	11 150.50	8 164.30
розрахунками з бюджетом	1620	92.30	105.20
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	104.80	186.70
розрахунками з оплати праці	1630	430.10	287.30
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	0.00	
Усього за розділом III	1695	12 042.70	11 508.50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	34 393.40	34 774.30

Звіти про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	80 668.50	82 401.90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	59 119.50	54 785.10
Інші операційні доходи	2120	3 619.20	185.90
Інші операційні витрати	2180	24 069.20	27 142.10
Інші доходи	2240		0.00
Інші витрати	2270	127.90	257.50
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	84 287.70	82 587.80
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	83 316.60	82 184.70
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	971.10	403.10
Податок на прибуток	2300	174.80	79.90
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	796.30	323.20

Джерело https://clarity-project.info/edr/30310081/yearly-finances?current_year=2022

Фінансова звітність малого підприємства

ТОВ «Аква косметикс груп». 2023 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	
накопичена амортизація	1002	0.00	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	34.00	47.90
Основні засоби:	1010	356.80	2 999.10
первісна вартість	1011	6 165.20	9 804.20
знос	1012	5 808.40	6 805.10
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	390.80	3 047.00
II. Оборотні активи Запаси:	1100	15 546.90	14 859.30
у тому числі готова продукція	1103	2 130.80	3 316.70
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	17 176.10	16 397.50
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0.00	
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0.00	
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 636.10	1 670.80
Витрати майбутніх періодів	1170	24.40	65.00
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	34 383.50	32 992.60
Баланс	1300	34 774.30	36 039.60

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 000.00	1 000.00
Додатковий капітал	1410	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19 442.80	20 342.50
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	20 442.80	21 342.50
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	2 823.00	2 823.00
Короткострокові кредити банків	1600	2 765.00	
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	8 164.30	11 226.60
розрахунками з бюджетом	1620	105.20	120.10
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	186.70	225.60
розрахунками з оплати праці	1630	287.30	301.80
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	0.00	
Усього за розділом III	1695	11 508.50	11 874.10
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	34 774.30	36 039.60

Звіти про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	80 668.50	110 866.80
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	81 081.50	59 119.50
Інші операційні доходи	2120	263.10	3 619.20
Інші операційні витрати	2180	24 621.70	24 069.20
Інші доходи	2240		
Інші витрати	2270	428.40	127.90
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	111 129.90	84 287.70
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	106 131.60	83 316.60
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	4 998.30	971.10
Податок на прибуток	2300	899.70	174.80
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	4 098.60	796.30

Джерело <https://clarity-project.info/edr/30310081/yearly-finances>